

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Főszerkesztő :

FEKETE LÁSZLÓ Dr.
budapesti kir. közjegyző.

Felelős szerkesztő :

SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Thököly-út 95. Telefon: 97-0-69.

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekkszámja: 41.951.

Az országos egyesület balatonfüredi vándorgyűlése.

osgyáni Rónai Károly dr.: Részvényjogunk vajudása.

Krenner Zoltán dr.: Magyar nemzetközi magánjog és jogsegély örökösödési ügyekben.

Közlemények.

A Nyugdíjintézet rendkívüli közgyűlése.

Sümeghi László.

A kormányzó köszönete a balatonfüredi vándorgyűlés hódoló táviratára. Áthelyezés.

Kamaraközi értekezlet.

A budapesti kamara társasvacsorái.

Jegyzői magánmunkálatok.

A közjegyzőjelölti gyakorlat számítása.

Az 1930. XXXIV. t.-c. (Te.) 21. és 56 §-ainak hivatalos értelmezése a kapcsolatos közjegyzői díjak tárgyában.

Rendeletok.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Joggyakorlat.

Szerkesztői üzenetek.

Az országos egyesület balatonfüredi vándorgyűlése

Ünnepi külsőségek között zajlott le június hó 15-én, Úrnapján Balatonfüreden a Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyletének 49-ik rendes s egyben 1933. évi vándorgyűlése. Különös jelentőséget és díszet kölcsönzött az ülésnek, hogy megjelenésével megtisztelte azt a magyar igazságügyi kormányzat legfőbb reprezentánsa, a közjegyzők legfőbb felügyeleti hatósága *Lázár Andor* dr. igazságügyminiszter. A magyar közjegyzőség történetében — néhány ünnepi, jubiláris vagy díszüléstől eltekintve — egészen kivételes jelenség, hogy egy közjegyzői testület ülésén az igazságügyminiszter is megjelenik. A közjegyzői ügyek iránt való különlegesen jóindulatú érdeklődésre vall, hogy *Lázár Andor* dr. igazságügyminiszter nagyarányú elfoglaltsága között is időt szakított arra, hogy az országos egyesület vándorgyűlésén személyesen megjelenjen, sőt hogy ott több ízben felszólaljon is. Ezek a felszólalásai minden dísz-szónoki cirádától mentes, klasszikus megnyilatkozásai voltak egy mélyen szántó, komoly életfilozófiai magaslapon álló, kivételesen tehetséges emberi elmének. Büszkén sorozhatja a magyar közjegyzői kar legszebb emlékei közé *Lázár* igazságügy-

miniszternek a közgyűlésen történt felszólalása rendjén tett azt a hitvalló megállapítását, hogy a *közjegyzőségben szükség van oly intézményre, amely az életet irányító, mozgató erő mellett nemes konzervativizmusa révén a meggondoltság fékével működik.* Ma amikor sok oldalról — de egy oldalról sem az önzetlenség forrásából fakadóan — támadások hangzanak el a közjegyzői kar és az intézmény ellen, jólesően és jogos büszkeséggel szegezhetjük le a magyar igazságügy legfőbb öréneke, tehát ebben a kérdésben a legilletékesebb faktornak elismerő szavait. A vándorgyűlés lefolyásáról különben a következő részletes tudósításunk számol be:

A közgyűlést *Lázár Ferenc dr.* elnök, felsőházi tag vezette s azon megjelentek: *Galánffy János dr.* a debreceni, *Jedlicska Béla dr.* a szegedi, *Madarász István dr.* felsőházi tag a pécsi és *Pottyondy Béla dr.* a szombathelyi kamarák elnökei. Jelenvoltak továbbá a következő közjegyzők: *Balassa Lajos dr., Barcs Ernő dr.,* vitéz *Barna Lajos dr., Belcsák Sándor dr., Berzsenyi László dr., Bottka László dr., Csák Szilárd dr., Csempe Dénés dr., Csiky Ödön dr., Csomasz Béla dr., Csonka Zénó dr., Demkó Pál dr., Fabinyi Leó dr., Fekete László dr., Fodor Antal dr., Gallus Sándor dr., Grosschmied Géza dr., Haller Károly dr., Hedry Aladár dr., Horváth Béla dr., Horváth Kamilló dr., Kenderesy János dr., Kepes János dr., Kiss Elemér dr., Kováts Nagy Sándor dr., Krenner Zoltán dr., Lehotzky Antal dr., Lénárt Dezső dr., Magyary Ferenc dr., Májai Dezső dr., Mike Lajos dr., Örley Dénes dr., Paár Lajos dr., Pékker Emil dr., Rónay Tibor dr., Róth Aurél dr., Sárközy Sándor dr., Sümeghi László dr., Sternberg Gyula dr., Szécsi Ferenc dr., Szemerjay-Petrán Tibor dr., Takács Jenő dr., Tápay Károly dr., Tárczay Rezső dr., vitéz *Tóthfaludy Aladár dr., Zakariás János dr., Zámor Rezső dr.* s a következő közjegyzőjelöltek: *Antalffy-Zsiros Aladár dr., Fitos Jenő dr., Gassner Gyula dr., Gyöngyösy Arisztid dr.,* ifj. *Hedry Aladár, Hedry László, Hirko Boldizsár dr., Hirmann Gyula dr. Horváth Sámuel dr.,* ifj., *Kasza Sándor dr., Kiss Dezső dr., Magyary-Kossa Zoltán dr.,* ifj. *Paár Lajos dr., Sternberg Ernő dr., Stamberger Pál dr.,* vitéz *Susich Ervin dr., Sziráky László dr., Szőke Béla dr.**

Lázár Ferenc dr. elnök felkérésére a közgyűlés megnyitása előtt a jelenvoltak állva elmondták a magyar Hiszekegyet. *Lázár Ferenc dr.* megnyitó beszédében mindenekelőtt meleg szeretettel

üdvözli a közgyűlésen megjelenteket s ezek között elsősorban *Lázár Andor dr.* igazságügyminisztert s annak kíséretét. Majd rámutat arra, hogy a magyar közjegyzői intézmény immár ötvennyolc éves multra tekinthet vissza s ez alatt az idő alatt jogszolgáltatási funkcióját mindenkor a szakkörök közmegelegedésére töltötte be. Bár az intézmény az igazságügyi szervezet integráns része, mind jobban konstatálható, hogy erről a karakteréről a bíróság és az igazságügyi kormány is — a legutóbbi évek kivételével — megfelekezett. Az ötvennyolc éves közjegyzői rendtartás sok rendelkezése immár elavult, a fejlődő élet követelményeivel összhangba nem hozható s így a rendtartás generális reformja mindenképpen indokolt. Az igazságügyi kormányzattól azt kéri, hogy azt a megértő jóindulatot, amit a közjegyzői intézménnyel szemben eddig is tanúsított, a jövőre is tartsa meg. Tolmácsolja a közjegyzői karnak azt a kérését is, hogy mivel 1874-ben is egymást követően született meg az ügyvédi és a közjegyzői rendtartás, most is az ügyvédi rendtartás szintén nagy mértékben aktuális reformjával egyidejűleg a közjegyzői rendtartás reformmunkálatait is tűzze napirendre. Ebben a munkában a jogi felkészültségben, tapasztalatokban és magas erkölcsi felfogásban gazdag magyar közjegyzői kar készséggel fog az igazságügyi kormányzat támogató segítségére sietni. Az elnök indítványára ezután a közgyűlés vitéz nagybányai *Horthy Miklóst,* Magyarország kormányzóját hódoló táviratban üdvözölte.

Az elismerő tapssal fogadott elnöki megnyitó után *Sümeghi László dr.* az országos egyesület főtitkára terjesztette elő a tartalmas, gondosan átdolgozott évi jelentést. A jelentés bevezető részében megállapítja, hogy ezekben a fergeteges nehéz időkben, amidőn a kereskedelem, hitelélet és így kapcsolatosan a gazdasági forgalom majdnem teljesen megállott, a Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyesülete a lefolyt év alatt még fokozatosabban, tagtársainak még nagyobb munkakedve és erejével igyekezett megóvni az egyetemes közjegyzői kar erkölcsi és anyagi érdekeit. Megemlékezik ezután az egyesület legutóbbi, Budapesten 1932. május 15. napján tartott közgyűléséről, amelynek keretében egyben országos közjegyzői értekezlet is volt. A közgyűlésen *Fekete László dr.* királyi közjegyző nagyhatású és tartalmas előadásban foglalkozott azzal az igazságügyminiszteri leirattal, amely a közjegyzői díjak újabb szabályozása tárgyában kér az országos egyesülettől is véleményt. Nagy készséggel, kiváló elméleti és gyakorlati tudásával, a gyakorlati példák tömegére hivatkozva mutatta ki az előadó,

hogy a súlyos gazdasági helyzet, az értékek katasztrófális devalválódása a közjegyzői irodák forgalmára immár végzetes s a közjegyzők megélhetését a legnagyobb mértékben veszélyezteti. Megelégedéssel állapítja meg a jelentés, hogy ennek a kiváló előadásnak s a közjegyzői kamarák hasonló szellemben történt felterjesztéseinek nyomán az igazságügyminisztérium a kar rendkívül súlyos gazdasági helyzetét bölcsen méltányolva, aköltségrevíziókérdése felett napirendre tért. A múlt évi közgyűlés napirendjén szerepelt még a közjegyzői rendtartás általános reform munkálatainak sürgős foganatba vétele s több más közérdekű kérdés.

Megemlékezik a továbbiakban a jelentés *Barcs* Ernő dr. budapesti kir. közjegyzőnek különösen az illetékügyekben teljesített értékes munkálkodásáról s folytatólag arról, hogy a váltójog reformjára vonatkozó törvényjavaslat tárgyában 1932. június 10. napján az igazságügyminisztériumban ankétet tartottak, amelyen a közjegyzői kart *Lázár* Ferenc dr. és *Holitscher* Szigfrid dr. képviselték. A magyar igazságügyi kormányzat vezetésében 1932. szeptember 21. napján beállott változást kommentálja ezután a jelentés. A lemondott *Zsitvay* Tibor dr. örökébe a kormányzó bizalma *Lázár* Andor dr. volt budapesti ügyvédet és államtitkárt ültette. Ezt a változást a közjegyzői kar is a legnagyobb örömmel vette tudomásul, mert *Lázár* Andor dr. személyében olyan ember került az igazságügyi kormányzat élére, aki nagy készültséggel, tudással s kiváló képességeivel s emellett a közjegyzői intézmény iránt tanúsított jóindulatával előkelő állásában minden igazságügyi kérdés nagyvonalú reprezentálására hivatott. A kar, illetve az országos egyesület 1932. október 18. napján az új igazságügyminiszter előtt tisztelgő küldöttségben jelent meg s a küldöttség előtt az igazságügyminiszter jóindulattal és szeretettel nyilatkozott az intézményről s általában olyan kijelentéseket tett, amelyek a kar megnyugtatóra a legnagyobb mértékben alkalmasak voltak. A jelentés folytatólagos része szerint mindig csak azok a tekintetek veendőek figyelembe, miként lehet a királyi közjegyzőt, aki az általános katasztrófális válság alatt küzd, aki rengeteg sokat szenved az óriási köz- és egyéb terhek viselése alatt, akit a megengedett és meg nem engedett zugírászat a legérzékenyebben sújt, aki a megérdemelt díjaihoz nem jut, mert a közönség fizetőképessége teljesen megszűnt, aki összegyűjtött garasait, vagyonát épen úgy kénytelen elkölteni, mint az ország többi sinylődő polgára, hogy kötelezettségeinek eleget tehessen és a mindennapi megélhe-

tés gondjait elhárítsa, az igazságügyi kormányzat szerzett jogaiban ne zavarja, ellenkezőleg — őt minden védelmi tényezőkkel megvédje és körülbástyázza, az intézmény ellen elhangzó tudatlan, ellenséges támadásokat pedig visszaverje. Az igazságügyminiszter a jelentés szerint nemcsak szavakkal mutatta meg a közjegyzői kar iránt érzett jóindulatát s a kar igazságos érdekei megfelelő szolgálatára való készségét, de rövid működése alatt már is több életképtelen állást szüntetett meg s a közjegyzői kinevezéseknél a régi érdemes helyettesek méltányos igényeit készséggel honorálta.

A nyugdíjintézet 1932. december 8. napján tartott közgyűléséről referál ezután a jelentés, amelyen annak első elnöke, *Hedry* Aladár dr. állásáról lemondott. A nagy ügybuzgósággal és lelkiismeretességgel folytatott elnöki működése a megalakulás nehézségein könnyen vezette át a nyugdíjintézetet. A lemondott elnök helyébe a közgyűlés új elnökké *Fekete* László dr. budapesti közjegyzőt választotta meg, akinek nagy agilitása, energikus és céltudatos munkássága tökéletes garancia arra, hogy a nyugdíjintézet ügykezelése és működése nemes céljainak mindenben megfelelő lesz.

A felsőházi tagválasztásról szólva örömmel regisztrálja ezután a jelentés, hogy a kar felsőházi képviselőjévé ismét *Madarász* István dr. pécsi kamarai elnököt választották meg, aki mellett új póttag lett *Galánffy* János dr. debreceni kamarai elnök. A budapesti kamara március hó 19. napján tartott rendes közgyűlésén újonnan megválasztott elnökét *Lázár* Ferenc dr. felsőházi tagot szeretettel s azzal a jogos reménnyel üdvözli a jelentés, hogy nagy tehetsége, rokonszenves modora és tettekkészsége nyomán elnöki működése nemcsak a budapesti kamara, hanem az egész közjegyzői kar általános érdekei szempontjából is üdvös és hatásos lesz.

A magyar jogi szaklapok szindikátusának május hó 22. napján tartott ülésével kapcsolatosan közli a jelentés, hogy a jegyzői magánmunkálatok megszüntetése érdekében a Kir. Közjegyzők Közlönyétől folytatott céltudatos és tervszerű küzdelem általános elismerésben részesült s ettől eltekintve is, az egyesülettől fenntartott közlöny szerkesztéséről elismerő szavakban emlékezik meg.

Az elmúlt év folyamán eszközölt közjegyzői kinevezéseket és áthelyezéseket s általában a közjegyzői kar személyi viszonyai tekintetében bekövetkezett változásokat és elhalálozásokat sorolja fel még a jelentés. Ezek rendjén sajnálattal állapítja meg, hogy *Kovách* Elek dr. nyiregyházi közjegyző 40 évi működése után

amely alatt az általános közjegyzői közérdekeket is mindig szíven viselte, nyugalomba vonult s hogy *Kovaliczky Elek* dr. volt sátoraljaujhelyi kir. közjegyző, a karnak egyik legképzettebb, nagytehetségű és műveltségű tagja elhalálozott.

A jelentés végén bejelenti a főtitkár, hogy az egyesület 1934. évi június hó 29. napján fogja megalakulásának félszázados évfordulóját elérni. Megelégedéssel veszi tudomásul, hogy az egyesület ez alatt az 50 év alatt minden viharok között is kitartóan, lelkesedéssel harcolt a közjegyzőség általános érdekeiért. Az egyesületnek megalakulásakor 114 tagja volt, ma az egész egyetemes közjegyzői kart képviseli s közjegyzői tagjainak száma 197, a jelölt tagoké pedig 80. Befejezésül indítványozza a jelentés, hogy 1934. évben Budapesten az egyesület félszázados jubileumát az államfő, a kormány és az összes jogi intézmények bevonása mellett díszülés keretében üljék meg.

A közgyűlés a nagy alapossággal megszerkesztett főtitkári jelentést egyhangúlag elfogadta, annak egybeállításáért a főtitkárnak elismerő köszönetét nyilvánította s indítványának megfelelően elhatározta, hogy az egyesület 50 éves fennállásának emlékére 1934. évben Budapesten ünnepi keretek között fog díszközgyűlést tartani.

Lázár Ferenc dr. elnök ezután bejelentette, hogy a közgyűlés előkelő vendége, *Lázár* Andor dr. magyar királyi igazságügyminiszter kíván szólni. Az igazságügyminiszter a következő beszéddel üdvözölte a közgyűlést:

„Igen tisztelt Uraim!

A közjegyzői intézmény a régi hiteles helyek intézményéből fejlődött ki és ha helyesen óhajtjuk jövő fejlődését kialakítani, arra kell törekednünk, hogy a közjegyző maradjon meg hiteles helynek. Ahhoz, hogy a közjegyző valóban hiteles hely legyen, magas szellemi és erkölcsi képességekkel kell rendelkeznie. Minden igazságügyminiszternek épen azért arra kell törekednie, hogy csak olyan egyéneket engedjen ebbe a karba bejutni, akik a szükséges erkölcsi és szellemi képességekkel rendelkeznek.

Igen tisztelt Uraim! Megnehezedett az idők járása felettünk. Lehet, hogy szükségünk lesz a magunk és családkunk összegyűjtött tőkéjéhez hozzányúlni, de erkölcsi tőkénk-

hez hozzányúlni nem szabad soha! Az igazságszolgáltatás mindenkor erkölcsi tőkénk egyik legnagyobb védője, viszont az erkölcsi tőkék jelentik az igazságszolgáltatás ténykedésének alapját.

Én a közjegyzői intézményben a stabilitást, ténykedése egyik legfontosabb pillérének tekintem, ezért a közjegyzői intézmény részére ezt a stabilitást akarom biztosítani.

A közjegyzőség nem lehet kapkodó, folyton újításokra törekvő, meggondolatlan egyénekre bízva, hanem bizonyos nemes konzervativizmussal kell áthatva lennie, amit a bizalom, a kötelező titoktartás megkövetel. A közjegyzőség ugyanis ezzel a nemes konzervativizmussal járul hozzá a társadalom jólétének kialakulásához.

Igen tisztelt Uraim! A mai időkben nagy szükség van olyan intézményekre, amelyek a mozgató erőt jelentik az élet irányításában, de szükség van olyan intézményre is, amely a mozgató erő mellett, nemes konzervativizmusa révén a meggondoltság fékével működik.

Én a magam részéről teljes tudatában vagyok az intézmény hivatásának és a működésében megnyilvánuló tradíciókat értékesíteni kívánom a nemzet egyetemes érdekében.“

Az igazságügyminiszter szavait lelkes taps követte s azok elhagyása után őt a közgyűlés tagjai percekig állva ünnepelték.

Lázár Ferenc dr. elnök hálásan megköszönte az igazságügyminiszter bölcs szavait. A közgyűlésen való megjelenésével és felszólalásaival tanúsított nemes gesztusát a közgyűlés azzal kívánja viszonzni, hogy minden probléma megoldásánál mindig a tiszta erkölcs és az igazságosság elveit fogja követni, még akkor is, ha azok érdekeinkkel jönnének ellentétbe. Öszintén kívánja, hogy az igazságügyminiszter nagyértékű beszédéről minél szélesebb körben szerezzenek tudomást s az abban lefektetett nemes principiumok úgy az igazságügy szerveinek, mint a közjegyzői karnak mindenkor irányító szempontjai legyenek. Az elnök indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy az igazságügyminiszter beszédét a jegyzőkönyvben egész terjedelmében megőrökíti.

Rónay Tibor dr. budapesti kir. közjegyző, az egyesület pénztárnoka terjesztette ezután elő az 1932. évre vonatkozó zárószám-

adást és mérleget, valamint az 1933. évi költségelőirányzatot. A zárószámadás szerint az egyesület bevételei voltak az elmúlt évben 1931. évről áthozott készpénzkészlet 5794 pengő 80 fillér, tagdíjakból befolyt 5881 pengő 60 fillér, kamatjövedelem volt 277 pengő 68 fillér, vagyis az összes bevétel volt 11,954 pengő 08 fillér. Ezzel szemben az összes kiadások voltak 5208 pengő 74 fillér (ebből a közlöny nyomtatási és expedíálási költségeire 4868 pengő esik) úgy, hogy 1933. évre átvitt maradvány 6745 pengő 61 fillér. A számvizsgálóbizottság jelentését *Cholnoky* Imre dr. terjesztette elő, amely szerint a bizottság a számadások vezetését pontosnak, az egyes tételeket okmányokkal igazoltnak találta s a pénztáros részére a felmentvény megadását javasolta. A számvizsgálóbizottság jelentése szerint az egyesület hátralékos tagdíj követelese elég tekintélyes, amennyiben az 3990 pengőt tesz ki. A közgyűlés úgy a zárószámadást, mérleget és költségelőirányzatot, valamint a számvizsgáló bizottság jelentését egyhangúlag elfogadta s a pénztárosnak — munkásságáért elismerő köszönet tolmácsolása mellett — a felmentvényt megadta.

Kepes János dr. székesfehérvári kir. közjegyző terjesztett elő indítványt a közjegyzői rendtartás reformja kérdésében. Az indítvány megokolásában hivatkozik *Kepes* János dr. arra, hogy bármily súlyosak is viszonyaink, a megélhetés és a mindennapi élet súlyos gondjai bármily kötőerővel is bírnak, letargiába nem szabad esnünk. Nyílt szemmel figyelniünk kell a joggal foglalkozó más rétegek, sokszor anyagi szempontoktól vezetett s így szükségképpen osztályharc jellegűvé alakuló mozgalmait. Megértésie készséggel kitárt szívvel kell befogadnunk a jogfejlődést teljes egészében átfogó szociális szempontokat. Megalkuvás nélkül és minden mellék tekintet félretételével kell megragadnunk és kidomborítanunk a magyar közjegyzőség sajátosan nemzeti vonásait, amely mint a nemzeti eszme egyik eleven ereje, egyéneken, társadalmi szempontokon közös emberi eszméken túl a kultúrértékek kellő érvényesülése mellett egyedül a magyar nemzet fennállásának és célkitűzéseinek szolgálatában áll. A közjegyzői törvény intézkedései a jogi evolúció és a nemzeti érdek szempontjából sürgősen módosítandók, átalakítandók, illetve modernizálандók. Jelentős szempontok volnának e tekintetben a közjegyzők közhivatali jellegének kérdése, a szerzett jogok problémája, a hatáskör, az összeférhetetlenség, az állásbetöltés, a helyettesek kérdése, az ügyködés jogi természete, az okiratok bizonyító ereje, a tanusítványi jogkör határkérdései, a

magánmegbízás, az ügyvitel, a külalak problémái, az évi statisztika reformja s a felügyelet; mondhatni tehát az egész közjegyzői rendtartás általános és sürgős reformra szorul. Konkrét indítványa az, hogy az országos egyesület vezetősége kísérje figyelemmel a most készülő ügyvédi törvény előmunkálatait, beavatkozás szükségessége esetén tegyen megfelelő előterjesztéseket, a közjegyzői törvénytervezet előkészítésének irányvonalait állapítsa meg, a tervezet feldolgozásának organizálásáról gondoskodjék s a megfelelően előkészített tervezetet a kamarák meghallgatása után az országos egyesület jövő évben tartandó jubiláris közgyűlésén mutassa be.

A közgyűlés az indítványt *Lázár* Ferenc dr. elnök azon bejelentése után, mely szerint a közjegyzői rendtartás reformjának előkészítésére az anyaggyűjtés már folyamatban van, egyhangúlag elfogadta.

Pekker Emil dr. indítványára *Kepes* János dr. felszólalása után kimondta a közgyűlés, hogy felir a kereskedelemügyi miniszterhez aziránt, hogy a közjegyzőket az örökösödési ügyekben régebben megilletett portómentesség ismét visszaállíttassék.

Gallus Sándor dr. indítványára *Fekete* László dr. felszólalása után kimondta a közgyűlés, hogy a hagyatéki díjaknak a közadókkal egyenlő rangsorban való sorozása és kielégítése tekintetében az igazságügyminiszterhez felir.

Szemerjay-Petrán Tibor dr. terjesztett ezután elő határozati javaslatot a községi jegyzők magánmunkálatainak megszüntetése tárgyában. Az indítvány megokolásaként arra hivatkozott, hogy a magyar jogéletnek egy fontos, állandóan vitatott, mindenható politikai indokokból sokszor eltemetett, azonban mindig újra és újra felvetődő problémája került most már az egész komoly elintézésre reményt nyújtó formában az érdekelt körök érdeklődésének központjába. A jegyzői magánmunkálatok megszüntetésének kérdésében a budapesti ügyvédi kamara a múlt évi rendes közgyűlésén hozott határozattal általános akciót indított, amely új akció mindjárt megindulása pillanatában két fronton vert fel erőteljes hullámokat. Az egyik front az e tekintetben egységes magyar jogászi közvélemény, amelynek fegyverpajzsán van az igazság s ennek égisze alatt a jogszerű követelés ennek a kérdésnek mielőbbi elintézése iránt, a másik front, amelynek vértjén a csupasz anyagi érdek ékeskedik, a közvetlenül érdekelt községi jegyzők elenyésző minoritása. A küzdelemben belekapcsolódott legújabbban a magyar jogi szaksajtó, amely a május hó 22. napján megtartott szindikátusi

ülésein egyhangúlag elhatározta, hogy a kérdést összes organumaiban állandóan napirenden fogja tartani s annak mielőbbi, a jogszolgáltatás érdekeinek megfelelő rendezése céljából egységes és energikus akciót indít.

Nagy jelentőségű nyilatkozat történt ebben a kérdésben a közelmúltban, amikor az igazságügyi tárca tárgyalásakor *Lázár Andor* dr. igazságügyminiszter oly értelmű kijelentést tett, amely szerint a községi jegyzők magánmunkálati jogosítványa a közigazgatás általános reformjával kapcsolatosan véleménye szerint meg fog szünni.

A jegyzői magánmunkálatok kérdésének részletei a közjegyzők előtt közismertek lévén, azokkal a felszólaló bővebben foglalkozni nem kívánt, csupán ahhoz az évszázados jelzőhöz, amelyet megtevesztésül ismételten is beledobtak a kérdés felett megindult vitába, kívánt rövid kommentárt fűzni. Tette ezt *Kőrössy Bertalan* dr. budapesti kir. közjegyzőnek, a Kir. Közjegyzők Közlönye 1929 évi novemberi számában a jegyzői magánmunkálatokról megjelent kitűnő és a kérdés forrásmunkájaként szereplő tanulmánya alapján kimutatván, hogy ez a magánmunkálati jogosítvány csupán az 1904. évi II. t.-c. 12. §-ával szankcionáltatott s így legális formában mindössze 29 évre tekinthet vissza ez a személyvesztő évszázadosnak beállított jogosítvány, amelyről minden szakember megállapíthatja, hogy a magyar jogrend öregbítését és modernizálását semmi vonatkozásban sem szolgálja. Ha a magyar jogalkotás nyugateurópai nívóra akar emelkedni, haladéktalan sürgősséggel gátat kell vetni a községi jegyzők további jogi garázdálkodásainak s meg kell szabadítani a magyar jogrendet ettől a balkáni csökevénytől. Meg kell tenni ezt az elhatározó lépést a jogszolgáltatás mindenek felett álló érdekeiért, de meg kell tenni a magyar társadalom egyik nagyértékű, történelmi szerepet betöltő, ezidőszerepében azonban a túlszűfolttság miatt és megfelelő munkaalkalmak hiánya miatt nyomorgó magyar ügyvédi kar érdekében is, amelynek során ez az intézkedés egy tollvonással többet segítene, mint minden numerus clausus

Mindezekkel s egyéb közismert érvekkel indokoltan előterjesztett és elfogadásra ajánlott konkrét határozati javaslatot, amelyet a közgyűlés *Kováts Nagy Sándor* dr. és *Mike Lajos* dr. felszólalásai után az alábbi módosított szövegben fogadott el:

„Az egész magyar közjegyzői kart reprezentáló, a Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egylete készséggel jelenti be

minden rendelkezésre álló eszközzel és energiával való csatlakozását ahhoz a mozgalomhoz, amelyet évtizedek óta — sajnos eddig minden eredmény nélkül — folytatott akciók megújításaként a budapesti ügyvédi kamara és legújabban a magyar jogi szaksajtó indított a jegyzők magánmunkálatainak megszüntetése végett. Ez a csatlakozás s ezt kifejezetten hangsúlyozni kívánjuk, csupán szerves folytatása annak a szintén évtizedek óta lankadatlan buzgósággal és céltudatos energiával vállalt és vezetett küzdelemnek, amellyel ezt a nagyfontosságú jogszolgáltatási kérdést a magyar közjegyzői kar hivatalos ülésein, értekezletein és szaksajtójában állandóan napirenden tartotta“.

Zakariás János dr. indítványára *Örley György* dr. hozzászólása után elhatározta végül a közgyűlés, hogy ismételten is felír a pénzügyminiszterhez az 5100/1931. M. E. számú rendelet ominozus 61. §-ának, amely az 50 pengőn alul levő illetékösszegek bélyegjegyekben való lerovására vonatkozó antiszociális, a kincstárnak kimutatható hasznot nem nyújtó, viszont a közjegyzői kar s a hagyatéki bíróságoknak felesleges munkát okozó rendelkezést tartalmazza, legsürgősebb hatályon kívül való helyezése iránt.

Lázár Ferenc dr. elnök ismételten is megköszönte az igazságügyminiszternek, hogy a legfelsőbb felügyeleti jognak gyakorlásánál a közjegyzői kar nemcsak az ellenőrzés szigorát, de a megértés és a segítő megbecsülés melegét is érezte, a közgyűlést berekesztette.

A közgyűlés után az országos egyesület központi bizottsága *Lázár Ferenc* dr. elnök vezetésével ülést tartott, amelyen az elnök bejelentette, hogy a budapesti kamara elnökévé választatván meg, az ezzel kapcsolatos súlyos teendőkre s az esetleg számításba jöhető erkölcsi inkompatibilitásra tekintettel elnöki állásáról lemond. *Szécsi Ferenc* dr. az egyesület legtükrösebb bizalmáról biztosította *Lázár Ferenc* dr. elnököt s lemondásának visszavonását kérte, legalább is abban az időbeli keretben, hogy a jövő évben tartandó jubiláris közgyűlést még ő vezethesse. Több felszólalás után *Lázár Ferenc* dr. elnök kijelentette, hogy a jövő évi közgyűlésig az elnöki tisztséget még hajlandó vállalni.

A központi bizottság ezután az elnök indítványára a megüresedett három tagsági helyet *Balassa Lajos* dr. ócsai, *Cholnoky Imre* dr. budapesti és *Wagner Béla* dr. kecskeméti kir. közjegyzőkkel töltötte be s az egyesület másod titkárává *Hirkó Boldizsár* dr. budapesti kir. közjegyzőhelyettést választotta meg.

Ehelyütt kell még megemlékeznünk arról hogy *Lázár Andor* dr. igazságügyminiszter a közgyűlésen való részvétel céljából június hó 15. napján d. e. 11 órakor érkezett meg *Kirchner Viktor* dr. kir. kuriai bíró, az igazságügyminisztériumban a közjegyzői és ügyvédi felügyeleti osztály vezetője és *Bézy Jenő* dr. osztálytanácsos kíséretében Balatonfüredre, ahol a szanatorium parkjának bejáratánál felállított diadalkapu mellett a közigazgatási hatóságok képviselői, *Bánó Dezső* a fürdőt bérlő részvénytársaság igazgatója és a kamarai elnökök élén *Madarász István* dr. pécsi kamarai elnök fogadta és meleg szavakkal üdvözölte. Az üdvözlést *Lázár Andor* dr. igazságügyminiszter néhány keresetlen szóval köszönte meg, majd kíséretével nyomban a közgyűlés színhelyére a gyógyterembe sietett, ahol a közgyűlés tagjai már együtt voltak s a beérkező minisztert felállással s lelkes éljenzéssel fogadták.

A közgyűlés után társas ebéd volt, amelyen az igazságügyminiszter és kísérete szintén részt vett. Az első felköszöntőt *Lázár Ferenc* dr. elnök mondta lendületes szavakban köszöntvén a legelső magyar embert *Horthy Miklóst* Magyarország kormányzóját. *Hedry Aladár* dr. klasszikus nivóju, nagyvonalú elgondolásokban gazdag hatásos beszédben köszöntötte fel *Lázár Andor* dr. igazságügyminisztert, aki a felköszöntőre azonnal válaszolt. Válaszának minden mondata egy-egy patinás gondolat tömör megtestesítője volt s minden gondolata jelentős és komoly értéket reprezentált. Bevezetőként a nemzeti összetartás fontosságát hangsúlyozta s a nemzeti egység felette kívánatos megteremtésében való közremunkálásra a magyar értelmiség egyik illusztris osztályát a közjegyzői kart bizalommal hívta fel. Nincs csodálatosabb érzés, mint az önfeláldozás érzése — mondta a miniszter —, önző céljainkat levetkőzve akarjunk eggyé lenni s ezzel a nagy érzéssel állítsuk talpra ezt a sokat szenvedett szegény országot. Elvesztettük ezt a hazát gyengeséggel, szerezzük azt vissza erővel —, fejezte be nagyhatású és szünni nem akaró lelkes tapsokat kiváltó felszólalását *Lázár Andor* dr. igazságügyminiszter. *Galánffy János* dr. mondott még tartalmas, nivós és meleg tónusu felköszöntőt *Lázár Ferenc* dr. egyesületi elnökre.

Ugy a társas ebéden, mint az előző napon tartott társas vacsorán a közjegyzők és helyettesek családtagjai is nagy számban vettek részt s a balatonfüredi gyűlések kellemes kartársi társadalmi érintkezésre kedves alkalmat nyújtottak. Hálás elismeréssel kell

megemlékeznünk végül arról, hogy a vándorgyűlés rendezésének nehéz munkáját nagy gonddal és agilitással *Sümeghi László* dr. az országos egyesület ügybuzgó főtitkára végezte.

Részvényjogunk vajudása.

Irta: *osgyáni Rónay Károly* dr.

(Folytatás.)*

Már említettem, hogy a nyugati államok törvényhozásai keztyüs kézzel próbálták a részvénytársaságoknál elkövetett felháborító visszaéléseket kiküszöbölni, ami nem sikerült. A szerencsejáték és könnyü meggazdagodás szenvedélye az emberek igen nagy részénél sokkal erősebb, semhogy azokat szelid eszközökkel megfékezni lehetne.

Nálunk, amint láttuk, az 1840 évi XVIII. t. c. még csak gyöngé kísérletet sem tett a részvénytársasági visszaélések komoly megnehezítésére, pedig több százados külföldi szomorú tapasztalatokról könnyen tudomást szerezhettek törvényhozóink.

Az igaz, hogy néhány évtizeden át e hiányos törvény dacára egészségesen fejlődtek nálunk a részvénytársaságok, ami annak tulajdonítható, hogy akkor erkölcsünk is egészségesebbek voltak és nem kapott lábra széles körökben a tőzsdei szerencsejáték és sok más egyéb. Az 1867. évi közjogi kiegyezés után azonban nálunk és Ausztriában minden várakozást felülmuló gazdasági fellendülés következett be és folyton növekedő befolyásra tett szert a modern kapitalizmust összes kinövésével együtt nagyranövelő internacionális liberalizmus, amelynek felfogása vagyonszerzés dolgában laza. 1868-tól 1873-ig gomba módra szaporodtak az akkori egész monarchiában oly részvénytársaságok, amelyekről józan ésszel biztosan előre lehetett látni a gyorsan bekövetkező bukást. Hogy csak egy példát említsek fel: Budapesten, helyesebben az akkor még külön várost képező Budán, a mai Horthy Miklós körtér déli részének közvetlen közelében egy ujonnan „gründolt” — e műkifejezést akkor Ausztriától vettük át — részvénytársaság igen nagy tőkebefektetéssel óriási gőztéglagyárat épített fel, temérdek szárító fészettel. Az üzemet meg is kezdték, de csakhamar abba is hagyták, mert alig ásták ki 1½ m. mélyen az agyagot, olyan talajvízre bukkan-

* Az első közleményt l. e közlöny 1933. évi 4. számában.

tak, mely a munka folytatását lehetetlenné tette. E részvénytársaság csakhamar csődbe került és a részvényesek tőkájukat elvesztették, mert a hatalmas épületek semmi más célra használhatók, sem a telkek abban az időben értékesíthetők nem voltak. A fő gyárépületet évtizedeken át a legszegényebb néposztály tömeg-nyomor-tanyául használta, s vagy 15—20 év előtt bontották le utolsó maradványát. Ezen részvénytársaság alapítása csak néhány embernek, főleg az igazgatóság-nak állt érdekében, hogy annyit zsákmányolhasson előreláthatóan rövid idő alatt, amennyit csak lehet.

A nagyarányú szédelgések következménye volt aztán 1873. évben, éppen a bécsi világkiállítás idején bekövetkezett nagy „Krach”, mely úgy Ausztria, mint Magyarország egész gazdasági életét tíz évvel visszavetette.

Ügyszólván közvetlenül e „Krach” után jött létre az 1875:XXXVII. t. c., mely az egész kereskedelmi joggal együtt részvény és szövetkezeti jogunkat is szabályozza, anélkül azonban, hogy a közelmúlt csúnya részvénytársasági szédelgések és ebből eredő óriási vagyoni veszteségek jövőben való ismétlésének nehezítése iránt hathatósan intézkedett volna. Ez a törvénycikk nem önálló magyar jogalkotás, hanem a német kereskedelmi és azzal együtt részvény- és szövetkezeti jognak recipiálása. Ez nem lett volna baj, mert azon időben ez volt e téren a legjobb törvény. De baj az, hogy a mi törvényhozóink, az 1873. évi nagy „Krachból” nem vonták le mindmáig a tanulságot, holott a németek már 1884. évben egy jó novellával nagyot javítottak az ő részvényjogukon, amit nagyon meghálált az iparuk és kereskedelmüknek nagy arányú föllendülése. De már ezt a novellát is elavultnak ítélik és egy újabb novella fölött tanakodnak. Mi azonban egy kis lépéssel sem jutunk előre. Igaz, hogy az elhamarkodás a törvényhozásban sok kárt okozhat, de nem kevesebbet a maradiság, amit az utolsó 15 év tapasztalata bőven igazol. Pedig a mi részvényjogunk reformját jeles jogászaink régóta sürgetik. A párisi 1889. évi részvénytársasági kongresszus határozatait nálunk ismertető Kovács Elek már 1890-ben rámutatott a mi részvényjogunk sok hiányára, nem különben Magyary Géza. A reformot sürgette a budapesti kereskedelmi testület is 1901. évi jelentésében. Az 1911. évi jogászyülésünk pedig tüzetesebben foglalkozott azon kérdéssel, hogy minő törvényhozási intézkedések volnának szükségesek a részvénytársas-

ságok felügyelete és ellenőrzésének hathatósabbá tételére. 1914. évben Balogh Jenő igazságügyminiszter megbízást adott Kuncz Ödön egyetemi tanárnak, hogy a reformóhajoknak megfelelő törvénytervezetet készítsen. Ugyanily megbízást kapott Dr. Thirring Lajos kúr. tanácselnök is a világháború alatt, aki a munkát megkezdte, de belehalt. 1921-ben Tomcsányi Pál, igazs. miniszter ismét Kuncz Ödönnek adott ily megbízást, aki „Törvénytervezet a részvénytársaságról, a szövetkezetről és a korlátolt felelősségű társaságról” cím alatt a megbízásnak eleget is tett és, mely mű 1925-ben meg is jelent, de a gazdasági összeomlás bajai miatt az országgyűlés elé nem került. Ennek a műnek a „korlátolt felelősségű társaságra” vonatkozó része később, mint 1930:V t. c. került törvénytárunkba, hogy részvényjogunk átalakítását előkészítse, megkönnyítse.

1931. év végén tette közzé az igazságügyminisztérium törvénytervezetét „a részvénytársaságok, a szövetkezetek és a korlátolt felelősségű társaságok, valamint az állami támogatásban részesülő vállalatok és közüzemek egyes jogviszonyairól és kapcsolatos kérdésekről” cím alatt. Tehát novella alakjában akar pótolni, javítani. Én e novellának csak a részvénytársaságokra vonatkozó részével fogok foglalkozni. Egyidejűleg az igazságügyminiszter felkérte Dr. Doroghi Ervin jeles jogásznkat is, hogy véleményt mondjon az említett novella tervezetéről, aminek ő eleget tett és eltérő véleményével kapcsolatban mint ellenjavaslatot „részvényjogi novellát” dolgozott ki és tett közzé még 1932. év elején. De ugyancsak 1932. év folyamán Dr. Kuncz Ödön is tett közzé részvényjogunkra vonatkozó törvénytervezetet. E három tervezettel szándékozom foglalkozni. Előzőleg azonban célszerűnek látom érvényben levő részvényjogunk fontosabb hiányait felsorolni úgy amint azt specialista jogászaink megállapították, valamint azt is, hogy judikatúránk miképen iparkodott a hiányokat pótolni és amennyiben sikerült az: Törvényünk tárgysorrendét követve, követve már legelől szembeötlő, hogy az sem a részvénytársaság alaptőkéjének, sem a részvény névértékének alsó határát nem állapítja meg. Ennek következtében bizvást lehetett néhány ezer forint, korona vagy pengő alaptőkével, azt 2—5 olyan pénzegységű részvényekre felosztva, alapítani részvénytársaságot. Meg is történt. Törpe részvénytársaságok alapítása oda fajult, hogy például a budapesti kir. törvényszék céghivatalánál

közel 3000 részvénytársaság van bejegyezve. Nagyon sok ilyennek üzeme alig múlja fölül egy jóra való szatocsét. Mi lehet az oka, hogy ily törpe részvénytársaságok oly tömegesen létesültek? A korlátolt felelősség egymagában nem igazolja.

Van annak egy másik, elég fontos oka is. A magán-cégként bejegyzett iparos vagy kereskedő kereseti adóját a pénzügyi hatóságok a körülmények mérlegelésével vetik ki, állítólag túlszigorúan. Ellenben a részvénytársaságoknál, amennyiben könyveiket rendesen vezetik, az azokban kimutatott üzleti eredmény irányadó az adó kivetésénél. Az ilyen törpe részvénytársaságoknál könnyű úgy vezetni „szabályszerűen” a könyvelést, hogy azok minimális tiszta jövedelmet mutassanak ki. Azt alig képesek a pénzügyi közegek megállapítani, hogy mi minden nincs elkönyvelve. Ezen állapot nem vezethet ugyan katasztrófális szédelgésekre, de alkalmas a kincstárt két irányban is megkárosítani: az adózás terén és a bíróságok túlterhelése által, mert kétség kívül állandóan több dolgot ad egy részvénytársaság, mint egy magán cég a bíróságoknak. Azonfölül a törpe részvénytársaságok elposványosítják az egész intézményt, sőt annak igazi céljával, nagy vállalatokhoz szükséges nagy tőkét fölszívni, összpontosítani, sehogy sem áll összhangban.

Judikaturánk e hiányon nem segíthet, azonban végre a pénzügyminisztérium 7000/1925. sz. rendeletével a részvénytársaságok alaptőke-minimumát 150.000 P-ben, a helyi érdekűekét 100.000 P-ben állapította meg. Minthogy azonban e rendelet a már létező r. társaságokat nem érintette, mind e mai napig alig enyhített valamit a bajon, dacára, hogy a korlátolt felelősségű társaságokat szabályozó 1930:V. t. c. 1931. január 1.-én életbelépett s így a törpe részvénytársaságoknak korlátolt felelősségű társaságokra való átvedlési folyamatnak nagy arányokban meg kellett volna indulnia, a valóságban pedig a budapesti kir. törvényszék területén 1933. év elején csak két ilyen átalakulás történt. A nagy gazdasági válság képezi az akadályt. A törpe részvénytársaságok ugyanis a költségekre való tekintettel csak lényeges alaptőke leszállítás után akarják az átalakulást végrehajtani.

További hiánya törvényünknek, hogy nem rendeli el annak szigorú ellenőrzését, hogy a részvénytársaságok alapításának kellékei a valóságban betartatnak-e? Ezáltal lehetővé válik,

hogy már a megalakulástól kezdve szervi betegséggel kezdjék meg pályafutásukat. E hibán a bírói gyakorlat nem bírt hathatósan segíteni.

Törvényünk a részvénytársaságok fő pilléreivé, amelyen az egész intézményt fölépíti, a közgyűlést, az alapszabályokat, az igazgatóságot és felügyelőbizottságot teszi. Elég jóknak és teherbíróknak alkotta-e meg ezeket?

Kezdem az igazgatóságnál, amelynek kezébe adta az üzem vezetését, ami helyes. Hatalmának korlátaul emeli az alapszabályokat és a közgyűlést: A valóságban odafejlődtek a dolgok, hogy mindinkább az igazgatóság befolyása alá került a közgyűlés, tehát az alapszabályok megalkotása és módosítása is. Szorosan véve nem is az egész igazgatóság kezébe került a hatalom, hanem a vezérigazgatókéba. Ez vagy úgy történt, hogy valamelyik, az üzemhez értő nagyrészvényes keresztül vitte vezérigazgatóvá való megválasztását, vagy a ügyes vezérigazgató paktált valamely nagyrészvényes csoporttal. Ezzel karöltve járt rendesen a kis részvényesek háttérbe szorítása nem csak a társaságra gyakorolt befolyás tekintetében, hanem érdekeik valószínű megrövidítése által is. A nagyrészvényesek érdeke gyakran, hogy a r. társaság részvényeit minél olcsóbban összevásárolhassák. E végből arra törekednek, hogy a részvények tőzsdei árfolyamát leszállítsák. E célra, többi közt, jó az igazgatóság, különösen a vezérigazgatók járandóságainak fölemelése, az üzem tiszta jövedelmének szükségtelenül nagy részének átvitele a jövő évi számlára, mert ezek az évi osztalékokt leszorítják, tehát a tőzsdei árfolyamot okvetlenül rosszul befolyásolják. Sőt névre szóló részvényeknél az átíratási illeték aránytalanul magasra fölcsigázása is.

Ami az igazgatóságok gyakran túlméretezett javadalmazását illeti, úgy áll a dolog, hogy a gazdasági fellendülés idején és jó vezetés mellett a részvények úgy osztaléka, mint árfolyama gyorsan felszökik. Gondjuk van rá az igazgatóknak, hogy azt főleg az ő kiváló érdemeiknek tüntessék fel, holott az nagyrészben az általános gazdasági „konjunktura” következménye. Mindazáltal nem lehet csodálni, ha azt a hálás részvényesek kizárólag az igazgatók érdeméül róják fel és szinte fejedelmi bőkezűséggel állapítják meg az ő javadalmazásukat. Amíg jók a gazdasági viszonyok, addig nincs is baj; de minden farsang után böjt következik és akkor megrökönyödve eszmélnek rá a

részvényesek, hogy ők tulajdonképen csak az igazgatóságnak gyapjúnyírásra alkalmas birkái.

Bírói gyakorlatunk e tekintetben mit sem tehetett. Csak az igazgatóságok túlkapásait semmisíthette meg. Volt olyan eset például, hogy az igazgatóság a társaság egyik alkalmazottjának 500 millió inflációs korona — akkori viszonyok között is tekintélyes — jutalmat adott. Ezt az intézkedést — peressé tettvén — a kir. Kúria megsemmisítette azon okból, hogy nagy jutalmakat csak a közgyűlés állapíthat meg. Egy más esetben, az igazgatóság azon intézkedését is megsemmisítette, hogy az alkalmazottal a felmondás tekintetében a törvényesnél a társaságra sokkal súlyosabb feltételekben állapodott meg.

Az alapszabályok alkotására, az előbb említett módon, döntő befolyást nyerhet az igazgatóság a nagyrészvényesekkel szövetkezve. Becsúsztatnak olykor oda oly rendelkezést, mely magával a törvénnyel ellenkezik. Pl., hogy a közgyűlés elé csak oly indítványt terjeszthet a részvényes, melyet az igazgatóság előzetesen jóváhagyott, vagy, hogy a részvényesek 1/10-ed részének közgyűlés összehívási jogát megvonta.

Az ily alapszabályintézkedést a bírói gyakorlat mint törvénybe ütközőt, érvénytelennek minősítette.

Ami pedig az igazgatóság működésének ellenőrzését illeti, azt a jogot és kötelességet törvényünk a felügyelőbizottságra ruházza. Ez volna az intézmény negyedik főpillére és ez bizonnyult a leggyöngébbnek.

A törvény csak annyit ír elő, hogy a felügyelőbizottságnak legalább három tagból kell állania, kik az ügyek menetéről tudomást szerezni, a társaság könyveit, iratait, pénztárait, az évi számadást és mérleget, valamint a nyereség-felosztási indítványt ellenőrizni kötelesek, — mulasztások és visszaélések megállapítása esetén azok ellen tiltakozhatnak, sőt a közgyűlést is összehívhatják. Magát a felügyelőbizottságot pedig kötelességei mulasztása és vagyonvisszaélések elkövetése esetén törvényünk bünteti és vagyonilag felelőssé teszi.

A felügyelő bizottsági tagsági állást semmi kvalifikációhoz nem köti. Ez elégséges, ha a részvénytársaság üzleti köre elég könnyen áttekinthető és a felügyelő bizottsági tagok intelligenciája megfelel a betöltendő kötelességnek.

Nagyszabású részvénytársaságok üzeme, könyvvezetése, stb. lehet azonban oly bonyolult, hogy azok rejtélyeibe való be-

hatoláshoz, — különösen, ha az igazgatóság visszaélésekre hajlamos, — még az általános üzleti, vagy jogi képzettség sem elegendő, hanem ahhoz magas fokú kereskedelmi szakképzettség kell.

Judicaturánk kénytelen volt tehát a felügyelőbizottsági tagok felelősségét nagyon enyhén értelmezni, belátván, hogy kevés kivétellel nem a felügyelőbizottság lelkiismerete és ügybuzgósága hiányos, hanem hatékony ellenőrzésre való képessége. Volt olyan eset is, hogy egy kisebb „helyérdekű” részvénytársaság igazgatóságában csak egyetlen intelligens tag foglalt helyet; — míg a többi igazgatók és az egész felügyelő bizottság tanulatlan földművesekből állott. Az egyetlen intelligens igazgató erkölcsileg megtántorodott és oly súlyos visszaéléseket követett el, amelyek folytán a társaság megbukott. A kártérítés iránt perelt felügyelő bizottsági tagokkal szemben a királyi Cúria 4947/1918. számú ítéletével a keresetet elutasította azon indokolással, hogy „a felügyelő bizottság tagjaival szemben a kártérítési igény csak annak bizonyítása esetében volna sikerrel érvényesíthető, ha ők a társaság volt vezérigazgatójának a társaság anyagi összeomlását előidéző visszaélései megelőzése, vagy megszüntetése körül vétkes magatartást tanúsítottak, s hogy a károsító eredmény bekövetkezése ezzel a vétkes mulasztásukkal áll okozati összefüggésben.”

Törvényünk értelmében a felügyelő bizottságot megilleti ugyan azon jog, hogy szabálytalanság megállapítása esetén közgyűlést hívjon össze. Ezen erélyes eszköztől őket annak meggondolás tartóztatta vissza, hogy az ily közgyűlési meghívó közzététele a társaság végromlását idézheti elő, amelyért a felelősséget nem merték megukra vállalni.

Igaz, hogy a törvény kifejezetten nem zárja el a felügyelő bizottságot azon jogtól, hogy a társaság ügyvitelét, könyveit, stb. szakértők által megvizsgálta, de nem intézkedik sem a hites szakértők jogkörének megállapításáról, sem a vele járó költségeknek ki által leendő megtérítéséről. Minthogy pedig az ily költségek nagyok lehetnek és előlegezendők, természetes, hogy a felügyelő bizottságok szakértők alkalmazásától idegenkedtek.

A törvény különben a szakértők által való felülvizsgálat jogát a részvényesek 1/10 részének adja meg. Ez a jog azonban legtöbbször illuzórius, mert a részvényesek 1/10 részét e

célra egy kalap alá hozni fáradságos és hosszadalmas munkát igényel és azon felül költséges is. Bírói gyakorlatunk pedig egyes részvényeseknek szakértői vizsgálatra irányuló kérelmét a törvény világos intézkedésére való utalással kénytelen volt elutasítani.

Egy további nagy hiánya törvényünknek, hogy lehetővé teszi, hogy a társaságot képviselő igazgatók, sőt főtisztviselők is, ugyanazon időben úgy saját javukra, valamint az általuk képviselt társaság javára köthetnek hasonló jellegű ügyleteket. Különösen az infláció idején tehát gyakran előfordult azon eset, hogy az illető magáé gyanánt kezelte az általa megkötött ügyletet, ha az jónak bizonyult, de az általa képviselt társulaté gyanánt könyveltette el, ha rossznak bizonyult.

A végeredmény az, hogy a felügyelő bizottsági intézmény, úgy, ahogy azt törvényünk megszervezte, céljának meg nem felelőnek bizonyult s a részvénytársaságok a hatékony ellenőrzést mind e mai napig nélkülözik.

Törvényünk egy további hiánya, hogy kis részvényesek érdekeinek hathatós megvédésére nem nyújt kellő fegyvereket. A többség gyakran görbe célok elérésére az új kibocsájtású részvényeket, vagy épen nem, vagy nem a kellő arányban juttatta a régi részvényeseknek, hanem valamely pénzintézetnek, vagy szindikátusnak. Ezt is meggátolta a bírói gyakorlat és csak oly esetekben hagyta jóvá, ha az kényszerűségből, az összes részvények érdekében történt.

Az álrészvényesek szavazatainak segítségével létesült közgyűlési határozatok ellen a bírói gyakorlat csak akkor nyújthatott védelmet, azok megsemmisítése által, ha beigazolhatólag az valamely visszaélés keresztülvitele, vagy valamely jognak kihasználása céljából történt.

Az is hiánya törvényünknek, hogy a részvénytársaságokat tartalékolásra nem kötelezi, ami pedig az észszerű gazdálkodás egyik főszabálya, amire könnyelműségre hajló népünket rászoktatni nagyon is szükséges.

Hogy a r. t. igazgatósági tagja és annak felügyelőbizottsági tagja közeli vérrokon is lehet, azt törvényünk nem tiltja, s így bíróságainknak sem állt módjában ily eseteket megakadályozni.

A közgyűlés alakszerűségei be nem tartását bíróságaink

azzal korlátozták ritka esetekké, hogy az oly közgyűléseket csak egyszerű értekezletekül minősítette.

Egy némely társasági alkalmazottak nyugdíj alapját az igazgatóságok felhasználták az üzemben, amit a judicatura határozottan kifogásol és az igazgatóság vagyoni felelősségét a nyugdíjalap csorbítatlan fenntartásáért megállapította.

Kereskedelmi törvényünk alkotása idején nálunk nem mutatkozott szüksége némely, a rendestől elütő részvény minőséggel foglalkozni; p. o. elsőbbségi részvények, — szavazat nélküli elsőbbségi részvények, — részvényekre való átváltoztatás jogával bíró, vagy részvény elővételi jogot biztosító társasági kötvényekkel. Ezekről a törvény hallgat. Bíróságaink, ha ily eltérő minőségű részvények kibocsátását szükségesnek, vagy előnyösnek látta, azt meg is engedte, azon indokolással, hogy azt a törvény nem tiltja.

Nálunk olyan gyakorlat fejlődött ki, hogy a szükségesnél nagyobb számmal választanak a részvénytársaságok igazgatósági tagokat, ami a gyakran busás javadalmazást tekintve, az elérhető tiszta jövedelem csökkentésével jár. A fölös számú igazgatósági tagok vagy diszül, vagy bizalom gerjesztőül szolgálnak, vagy arra, hogy különösen a kormánynál vagy törvényhatóságoknál érvényesíthető befolyásukkal a társaság üzemét kiterjesszék, de nem ritkán arra is, hogy valamely közszereplő egyént anyagilag ellássanak. A társaság szempontjából ez nem kifogásolható, mert nyereségét a törvény korlátain belül fokozni jogosult. Voltak azonban oly esetek is, hogy valamely részvénytársaság üzleti összeköttetésben állván, vagy az állammal, vagy valamely törvényhatósággal; ezeknek oly tisztviselői, akik a társasággal szemben felügyelettel, vagy ellenőrzéssel voltak megbízva, nyugdíjaztatván magukat, azoknál hamarosan nyertek jól javadalmazott alkalmazást. Ez azon gyanunak tár kapút, hogy az illető tisztviselő ellenőrző kötelezettségét olyképen gyakorolta, hogy ezáltal az illető r. t. háláját kiérdemelje.

Visszaélések megtorlása végett megállapította kereskedelmi törvényünk a kereskedelmi vétség fogalmát és azokat, amennyiben a büntető törvény súlya alá nem esnek, három hónapig terjedhető fogsággal, enyhébb szabálytalanságokat pedig 1000 forintig terjedhető pénzbírsággal sújtja. Ezen büntetéseket nagyon enyhéknek tartom, különösen azon világosan felső-

rott esetekben, ha az igazgatóság és felügyelőbizottság a közgyűlésen tett előterjesztésben a társaság helyzetét tudva valótlannal adja elő, vagy annak helyzetét eltitkolja, — továbbá, ha a közgyűlési jegyzőkönyveket szándékosan hamisan vezeti és ha a külföldi társaságok itteni képviselői az itteni üzlet folytatására szánt tőkét más célra fordítják, vagy az országból kivontatni engedik.

Enyhébb szabálytalanságoknál az 1.000 forint maximális pénzbírságot azért keveslem, mert büntető törvénykönyvünk és perrendtartásunk szerint csak pénzbüntetést lehet behajthatatlanság esetén szabadságvesztés büntetésre átváltoztatni, pénzbírságot azonban sohasem. Előfodulhat tehát az az eset, hogy elég súlyos mulasztás, vagy szabálytalanság elkövetője a pénzbírság behajthatósága esetén büntetlen marad. Lelkiismeretes ember nem bánja, ha szigorú megtorló büntetések vannak, mert vétséget, szabálytalanságot úgy sem akar elkövetni. A tág lelkiismeretével szemben az enyhe büntetés hatálytalan. Az ilyennek megfékezésére szigorú büntetések mégis csak alkamasabbak. Igazolja ezt a felfogást az az analóg eset, hogy rablások, gyilkosságok elharapódzása idején a „statárium” mindig üdvös hatásúnak bizonyul. A tulzásba nem hajtott szigor a gyermekneveléstől kezdve a nemzetnevelésig mindig áldásosnak bizonyult. Tény az, hogy a háború utáni időben nálunk is a részvénytársaságoknál sok visszaélés történt és hogy több elsőrangú részvénytársaság tönkrement, aminek következtében a nagyközönség bizalma a részvénytársaságok irányában nagyon alászállt s ennek folytán a részvények árfolyama tán a kellenél túl is mélyre zuhant, még a szolid társaságoké is. Ezek során kitűnik, hogy maga a részvénytársasági vállalat, mint olyan is védelemre szorul a nagyon megingott bizalom helyreállítása végett. A törvénynek szigorítása tehát ez okból nem csak szükséges, de üdvös is.

Már most lássuk, hogy részvényjogunkra vonatkozólag milyen reformokat ajánlottak szaktudósaink, különösen Kuncz Ödön.

1. Az alapításnál az alapításért felelős egyének köre tágítandó s azoknak úgy magán-, mint büntetőjogi felelőssége szigorítandó és revizori vizsgálat kötelezővé teendő a tekintetben, hogy az alapítás kellékei pontosan teljesítettek-e?

2. A cégbíróság hatásköre, különösen pedig ellenőrző joga tágítandó.

3. Az alaptőke minimuma felemelendő.

4. Tartalék alap gyűjtése kötelezővé teendő.

5. Két szempont irányítsa a törvényhozást: egyrészt könnyítse a reális részvénytársaságok keletkezését, védelmét és megerősödését, — másrészt a szédelgő részvénytársaságokkal szemben szigorú szabályokat állítson fel. Minthogy pedig a törvény különbséget nem tehet, oly intézkedésekkel küzdjön az irreális részvénytársaságok ellen, amelyek a szolid társaságokat nem sértik; vagyis oly feltételeket szabjon a részvénytársaság alakulása és működése elé, amelyeket a reális társaságok könnyen teljesíthetnek, de amelyekkel meg lehet akadályozni a szédelgő vállalatok keletkezését és működését. Szédelgő társaságok ellen eléggé véd a törvény, ha biztosítja azt, hogy bárki alaposan eljárva, nagyobb nehézség nélkül tisztába jöhessen a részvénytársaság viszonyai felől és az érdekelt sikerrel küzdhessen az észrevett vétkes és káros műveletek ellen.

Erre a legcélravezetőbb a minél nagyobb nyilvánosság.

6. Hogy a részvényjog az egész országban egységes judikatura alapján fejlődjék, és pedig szakszerűen képzett bírák által: tehát Budapesten központi cégbíróság létesítendő.

7. Fontos ügyekben ne legyen meglepetés szerűen közgyűlés megtartható.

8. Az ellenőrzés új alapokra fektetendő és

9. a kis részvényesek érdeke fokozottabb védelemben részesítendő.

Már most lássuk, hogy a megjelent törvénytervezetek mi-képen iparkodnak az említett óhajokat megvalósítani.

(Folyt. köv.)

Magyar nemzetközi magánjog és jogsegély örökösödési ügyekben.

Irta: dr. Krenner Zoltán volt lippai kir. közjegyző.

(Folytatás.*)

VI., A külföldi jog alkalmazása a belföldi jog uralmával mint szabállyal szemben, kivétel. Az általános magyar magánjog irányadó nemzetközi viszonylatban jutott magánjogi tényállás tekintetében, hacsak törvény vagy törvényes gyakorlat és valamely a külföldi jog alkalmazására utaló jogszabály nem rendel el a külföldi jog alkalmazását, mint kivételt, mely kivétel mindig a jogviszony természetéből eredő követelmény s nem a külföld irányában tett concessió.

Ez a kivétel sem alkalmazható, ha annak alkalmazását tiltja a *clause de l-ordre public*, azaz egy olyan általános parancs, mely szerint külföldi jogszabályok nem alkalmazhatók, ha a belföldi törvénnyel ellentétben állanak, a hazai törvény céljával ellenkeznek, a belföldön nem hajthatók végre (Pp. 414. §. 5. és Ppé. 33. §. 2.).

Vannak továbbá bizonyos elvek és kérdések, amelyekben a magyar bíró a külföldi törvényhozók változható esélyeitől és előre nem látható irányaitól független marad és melyekben feltétlenül a magyar jogot alkalmazza. Ezek a státusra vonatkozó kérdések (*statuta personalia*) „*statutum, quod comitatut personam, quod ossibus inhaerent*”. Így az

a) Öröklési képesség. Nemzetközi viszonylatba jutott örökösödési ügyben (az örökhagyó vagy örökös külföldi, a tartózkodás vagy elhalálozás helye külföld, a hagyaték külföldön van) a magyar honos öröklési képességét — mely az E. H. 203 szerint kongruens a szerzési képességgel — vagy öröklési képtelenségét (szerzési képesség hiánya, érdemtelenység) kizárólag a magyar törvény (*lex patriae*) értelmében kell elbírálni, mert a szerzési képesség hiányának vagy az érdemtelenység eldöntésénél a törvényhozó erkölcsi felfogása érvényesül, tehát a honi jog alkalmazandó akkor is, ha az érdemtelensegnél az elkövetés helye külföld. Curia 398/1903. számú határozata: „valamely személy jogképessége hazája törvényei szerint ítélendő meg; a nemzetközi jogszabályok értelmében a honpolgárt a hazája törvényein ala-

* Előző közleményt l. e közlőny 1933. évi 5. számában.

puló személyi állapot kíséri a külföldre is...” és ezért a magyar bíróság, ha örökösödési ügyben külföldi törvényt is alkalmaz, nem veszi figyelembe a — szerzési öröklési képességet korlátozó vagy megszüntető külföldi intézkedést (holttányilvánítás, polgári halál, becstelenné nyilvánítás).

Külföldi honos öröklési képességét a magyar bíró a nemzetközi magánjogban irányadó következetesség elve alapján a külföldi törvény szerint dönti el, kivéve, ha a hagyatékot belföldi ingatlan képezi, mely esetben a *lex rei sitae* lévén irányadó, a külföldi honos öröklési képessége is a magyar törvény szerint bírálendő el, s ennek megfelelően a magyar törvényt veszi figyelembe, ha a magyar törvények értelmében az öröklési képesség nincs meg, vagy korlátozva van, például és nevezetesen belföldön levő ingatlanra öröklés jogcímén nem szerezhethet telek-önnyvi jogokat külföldi szerzetes és apácarend, külföldi egyházi testület és javadalmas személy, az 1920:XXXVI. t. c. 74. §. szerint létesített oszthatatlan családi birtokban nem lehet tulajdoni igénye a külföldi honosnak és a 6650/1920 M. E. számú rendelet 4. §. szerint vitézi telek utódlása külföldi állampolgár javára nem történhetik stb.

Ha a külföldi jog szerint a külföldi állampolgár öröklési képességgel bír az ingó hagyatéokra, a belföldi jog szerint pedig az ingatlan hagyatéokra, úgy az örökösödés szempontjából elvileg nem akadály az, hogy az örökhagyó magyar honos, vagy pedig hogy a hagyaték magyar területen levő ingatlan, Curia 2224/1888 számú ítélete szerint ugyanis „mivel az ősiségi pá-tensnek az ideiglenes törvénykezési szabályok által fenntartott 14. §-a szerzési képességgel ruházza fel a külföldieket is: öröklési képességgel bírnak Magyarországon a külföldiek is a viszo-nosság feltétele mellett”.

Természetesen a nemzetközi retorzió alapján azon külföldi állam polgárainak, amely állam az öröklési képességet a magyar állam polgáraitól megtagadja, a megtagadás körében és mértékében nincsen öröklési képességük. Így a román 1923. évi alkotmánytörvény 17. §-a szerint „Romániában csupán a románok és honosított románok szerezhethetnek és bírhatnak tulajdonban mezei ingatlanokat. Idegeneknek csupán ezen ingatlanok értékéhez van joguk”, miért is a magyar közjegyző a hagyaték tárgyalásának rendjén erre figyelemmel tartozik lenni s román állampolgár javára a hagyaték tárgyalásával kapcsolatban olyan

osztályt létesít, mely szerint mezőgazdasági művelés alá tartozó (imobile rurale) ingatlanok tulajdonjoga vagy az ingatlanra vonatkozó bármely dologi jog román állampolgár javára telekkönyvi bejegyzés tárgya nem lehet.

A viszonyosság, vagyis az, hogy a külföldi állam magyar állampolgár öröklési képességét elismeri, jogi vélelem és így a viszonyosság hiánya és a retorzió szükségessége tekintetében azt terheli bizonyítás, aki az öröklési képességet tagadja.

b) Végintézkedési képesség. A magánjogi törvényjavaslat szerint jogügylet létesítéséhez — tehát végintézkedés létesítéséhez is — cselekvőképesség szükséges, s így a végintézkedési képesség az általános cselekvőképességnek differenciálódása és az — öröklési képességhez hasonlóan — státuskérdés, a magyar honos végintézkedési képessége tehát a fentebb hivatkozott Curiai ítélet szerint is a hazai törvények (lex patriae) szerint döntendő el a nemzetközi viszonylatba jutott örökösödési ügyben is. Csak a magyar hatóság dönthet magyar honos rendelkező képessége tekintetében és külföldi hatóságnak a magyar honos cselekvőképességét — végintézkedési képességét — korlátozó, megszorító, kiterjesztő vagy megszüntető határozatát figyelmen kívül hagyja. A magyar jogszabályok alapján döntendő el a végrendelezési szabadság korlátozása (köteles rész, özvegyi jog) megszorítása (egyházi személyek) alakszerűségi követelménye (12—18 éves kiskorú, néma) a végintézkedési képesség hiánya (életkor, elmeengesség, szegénységi fogadalmat tett szerzetes stb.) a végintézkedési akarat és nyilatkozat viszonya (kényszer, jogellenes fenyegetés, téves intézkedés, téves feltevés stb.) s jogvesztő záradék, a kötelesrészhez való jog, annak kiszámítása stb.

Külföldi honos végintézkedési képességére a honossági törvény irányadó s a már hivatkozott következetességi elv alapján a magyar bíró a külföldi honos végintézkedési képességét a külföldi törvény szerint dönti el. A már idézett 398/1903. számú Curiai ítélet szerint „... aki hazájának törvényei szerint cselekvőképességgel bír, más állam törvényei szerint is cselekvőképés, aki saját hazájában cselekvőképtelen, külföldön is az marad, és pedig már abból az okból is, nehogy a cselekvőképességben korlátozott külföldre való utazással hazája törvényeit kiátszihassa”, majd az 5682/1890. számú ítélet szerint: „az idegenek jogügyletekre való személyes képessége azon törvények

szerint bírálendő meg, amelyeknek az idegen mint alattvaló alá van vetve”, — ha tehát a külföldi honosnak saját joga szerint van végintézkedési képessége, azt a magyar bíró is elismeri (az alábbi kivétellel) még akkor is, ha a mi jogunk szerint ez a képessége nincs meg, de ha a külföldi honosnak saját joga szerint nincs végintézkedési képessége, ezzel őt a magyar jog fel nem ruhazza, azonban, ha a mi jogunk szerint végintézkedésre képes, akkor a saját hazájának törvényei által megkívánt végrendelezési képesség hiánya figyelembe nem jön.

A külföldi honos végintézkedési képességének elbírálásánál teljes mértékben érvényesülnek a lex rei sitae alapján a magyar jogszabályok, ha a végintézkedés tárgya belföldi ingatlan.

VII., A végintézkedések — végrendelet, fiókvégrendelet, örökösnevezés, hagyományrendelés, meghagyás, közös végrendelet, öröklési szerződés — érvényességének és joghatásának elbírálása, mint a törvényes örökösödést korlátozó vagy megváltoztató intézkedés az öröklési jog körébe tartozik, mert az öröklési jog állapítja meg nemcsak a végintézkedés alkotásának lehetőségét (Szovjetország 1918 április 27-i rendelete szerint orosz állampolgár halálesetére szóló intézkedést nem tehet) hanem egyes végintézkedések érvényességét is vannak olyan öröklési jogok, melyek az örökös örvosának vagy lelkészének öröklési képességét kizárják, a végintézkedés érvényességét időbelileg korlátozzák). És érvényben marad a külföldön, esetleg tanúk nélkül érvényesen alkotott végrendelet, ha a végrendelező időközben hazatért, ha a végrendelet a külföldi törvény szerint érvényes, de érvénytelen a hazai jog szerint s az in fraudem legis alkotási szándék nem lehet érvénytelenségi ok, s nem válik érvénytelenné a belföldön alkotott végrendelet, ha a végrendelező utóbb magyar állampolgárságát elveszti s a külföldi által külföldön alkotott végrendelet, ha a végrendelező utóbb magyar állampolgár lett s végrendelete a magyar öröklési jog szerint érvénytelen (18 éven aluli végrendelező nem alkothat közvégrendeletet stb.)

Az alaki kellékek tekintetében érvényes jogszabályok a következőkben foglalhatók össze:

1. A végintézkedés alaki kellékei annak az országnak a törvényei szerint ítélandók meg, ahol a végintézkedés anyagi joghatásai érvényesülnek (lex causae) és így

a) a magyar öröklési jog szerint, ha
 aa) magyar honos Magyarországon levő ingó vagy ingatlan vagyonáról külföldön végintézkedik és így ez a végintézkedés érvényes, ha a magyar jognak megfelel, de az intézkedés létrejöttének helye szerinti külföldi jog értelmében érvénytelen

bb) külföldi honos Magyarországon levő ingatlan vagyonáról külföldön végintézkedik és így ez a végintézkedés érvényes, ha a magyar jognak megfelel, de az intézkedés létrejöttének helye szerinti külföldi jog értelmében érvénytelen

cc) külföldi honos Magyarországon levő ki nem adható vagy ki nem adandó ingó vagy ingatlan vagyonáról belsőleg végintézkedik

b) a külföldi öröklési jog szerint, ha:

aa) külföldi honos Magyarországon levő ki nem adható vagy nem adandó ingó vagyonáról belsőleg végintézkedik és így ez a végintézkedés érvényes, ha a mi törvényünknek nem felel meg, de megfelel a végintézkedő saját hazai törvényeinek (francia állampolgárnak a Cod. civ. 970. §. szerint hely megnevezése nélkül alkotott magánvégrendelete). Méltánytalan ugyanis a kevesebb alakszerűséget kívánó külföldi jog mellőzése azzal szemben, aki csak a saját honi törvények által előírt alakszerűségeket ismeri.

A honosságnak a végintézkedés alkotása után önkéntes vagy kényszerű megváltoztatása esetén beálló következményekről fentebb tettünk említést.

2. A végintézkedés alaki kellékei továbbá a végintézkedési jogügylet létrejöttének helyének alaki szabályai szerint ítélandók meg, s ennek megfelelően:

a) ha a végintézkedési jogügylet Magyarországon létesült, úgy az alaki kellékek tekintetében a magyar magánjog (locus regit actum — lex loci actus) szabályai mérvadók és pedig akkor is, ha a végintézkedés külföldi, ha a részesítettek külföldiek, ha külföldinek Magyarországon levő ki nem adható vagy ki nem adandó ingóságai, vagy magyar honosnak külföldön levő és viszonyosság vagy szerződés alapján kiszolgáltatandó ingó vagyona képezi a hagyatékot és a végintézkedés a vonatkozó külföldi jog szerint érvénytelen is (németalföldi honos külföldön csak közvégrendeletet alkothat s ennek dacára a magyar magánjog elismeri ittlelvő vagyonáról rendelkező magánvégren-

delet érvényességét is). Ennek a szabálynak a helyességét eldönti az 1876:XVI. t. c., mely nem ír elő különlegesebb alaki kellékeket, a most megemlített személyi vagy tárgyi szempontból nemzetközinek minősítendő esetekre. Természetesen antinomia nem zárható ki.

b) Ha a végintézkedési jogügylet külföldön létesült, úgy az 1876:XVI. t. c. 34. §. irányadó: „A külföldön tett végrendeletek, öröklési szerződések és halálesetre szóló ajándékozások alaki kellékek tekintetében akkor is érvényesek, ha azon ország jogszabályainak, melyben keletkeztek, megfelelnek.” Tehát fakultative alkalmazhatók a magyar és külföldi jog intézkedései és pedig:

aa) belföldi honosnak külföldön levő kiszolgáltatandó ingó vagyona tekintetében elsősorban a lex causae alapján a hazai jog, másodsorban a lex loci actus elve alapján a külföldi jog irányadó.

bb) Külföldi honosnak belföldön levő ki nem szolgáltatandó vagy ki nem szolgáltatatható ingó vagyona elsősorban a lex loci actus elve alapján a külföldi jog irányadó, másodsorban a lex causae alapján a hazai jog.

De belföldi honosnak a belföldön levő ingatlan vagyona tekintetében a külföldön alkotott végrendelet alakisége a lex rei sitae elve alapján kizárólag a magyar öröklési törvény szerint bírálendő el.

E szabályozás megfelel a Curia 820/1926 számú ítéleti indokolásainak, mely szerint: „ami az alperes felülvizsgálati panasza folytán elsősorban eldöntendő azt a kérdést illeti, hogy a megtámadott és külföldön tett végrendelet alaki kellékeinek megbírálásánál melyik állam joga nyerjen alkalmazást e tekintetben téves a felebbezési bíróságnak az az álláspontja, hogy az okíratok alaki érvényessége a nemzetközi magánjognak bírói gyakorlatunkban is elfogadott szabály értelmében szükségképpen, tehát kizárólagosan annak a helynek a törvénye szerint bírálendő el, ahol az okírat kelt, és hogy ehhez képest a szóbanforgó végrendelet alaki érvényességének kérdése csakis az osztrák törvény alkalmazásával volna elbírálható. Téves pedig a felebbezési bíróságnak ez az álláspontja egyrészt azért, mert a locus regit actum elvének a nemzetközi magánjogi tudomány újabb kifejlődésében általában nem kényszerítő, hanem csak fakultatív jelentőséget tulajdonít és szerződéskötés helyének joga mellett alkalmazhatónak találja annak a helynek jogát is, ahol a szerző-

dés anyagi hatásai érvényesülnek, esetleg a felek közös hazai jogát és illetve közös lakhelyük jogát is, másrészt, mert hazai joggyakorlatunk is csupán facultativ jellegnek tekinti az ügyletkötés helyének a jogát, és a külföldön kötött jogügyletet alaki kellékeinek megítélésénél feltétlenül teret enged a hazai jog érvényesülésének. De főképen azért téves a felebbezési bíróságnak ez az álláspontja, mert elfoglalásával figyelmen kívül hagyta, hogy a külföldön alkotott végrendeletek tekintetében az 1876: XVI. t. c. 34. §.-a tartalmaz rendelkezéseket. Az idézett törvényszakaszból ugyanis nyilvánvaló, hogy a magyar bíróság elé utalt örökösödési perekben a külföldön alkotott végrendeletek alaki érvényességének elbírálásánál is elsősorban a magyar jogszabályokat kell alkalmazni, amennyiben azonban a végrendelet nem tartalmazza a magyar törvényben előírt alaki kellékeket, akkor a keletkezése helyén irányadó jogszabályok figyelembevételével kell az alaki érvényesség kérdését elbírálni. Vagyis a külföldön alkotott végrendelet alaki érvényességének eldöntésénél a vonatkozó magyar és külföldi jogszabályok közül azt kell alkalmazni, amely a végrendelet érvényességének inkább kedvez.”

Jogtörténeti szempontból és a magyar törvényhozók fejlett nemzetközi jogi felfogásának és liberális jogalkotásának jellemzésére fel kell hoznunk azt az immár kétszáz évnél régibb idő óta törvénykönyvünkben helyet foglaló törvényt az 1729 évi III. decretum 24. articulusának 10. §.-át, mely a külföldön alkotott végintézkedések érvényét elismeri, ha a jogügylet létrejötté helyének alaki szabályai be vannak tartva: „Caeterum testamenta, ac codicile, si etiam de juribus perrenalibus dispositionem contineant. . . extra regnum quoque solennitate ibidem usitata celebratae, deinceps quoque pro vigorosis observabuntur.”

VIII., Különös figyelmet érdemel az örökösödési eljárás, ha a hagyatéokra nincsen jelentkező örökös, vagyis az olyan örökhagyó hagyatékára vonatkozó örökösödési eljárás, aki tudvalevő örökös és végrendelet hátrahagyása nélkül elhalt, amikor is a hagyatéka a kincstárra szállt át. Minél szélesebb a törvényes öröklésre jogosítottak köre (magyar öröklési jog), annál kevésbé érvényesül a kincstár öröklése, és minél szűkebb a kör (Szovjetország jog) annál hatékonyabb az állam öröklése.

A magyar öröklési jog szerint Ideigl. törv. szab. 18. §. „a szent korona öröklése ott, hol sem törvényes örökös, sem végrendeleti örökösök nem léteznek, minden vagyonra külön-

ség nélkül kiterjed.” tehát a szent korona a szállományt örökös minőségben nyeri el, s nem mint a területén levő uratlan vagyont — *res nullius* — foglalja el, a kincstár valóságos örökös hi, *qui in universum ius succedunt, heredis loco habentur*), öröklése kiterjed ingó és ingatlan, ági és szerzeményi vagyona, akár van a hagyatéka belföldön, akár külföldön — ez *occupatio* esetén nem volna lehetséges — akár Magyarországon halt meg az örökhagyó, akár külföldön, akár Magyarországon lakott, akár külföldön, de ennek megfelelően az idegen állam öröklésre való jogosultsága is fennáll, ha külföldi honos után Magyarországon maradt a fennálló viszonyosság vagy államszerződés alapján kiszolgáltatandó ingó hagyatéka.

Magyar honosnak külföldön levő ingó vagyonára a magyar szent koronának van öröklési joga, ezt az 1912:XXVII. t. c. — Bulgária — 15 cikke elismeri. „...ingó hagyatéokra vonatkozó öröklési jogokat... annak az országnak törvényei szabályozzák, amelynek az elhunyt elhalálozásakor állampolgára volt... öröklési jogok alatt érteni kell: ... az államnak öröklési jogát az uratlan hagyatéka...” és fennálló viszonyossági gyakorlat vagy államszerződés esetén az állam háramlási joga — államkincstár öröklése — fenn áll a magyar honosnak külföldön levő vagyonára.

Az ingatlan vagyonra vonatkozó öröklési jog a *lex rei sitae* szerint igazodik és ezért külföldi honosnak Magyarországon levő uratlan ingatlanvagyonát a magyar államkincstár örökli, a magyar államkincstár pedig nem támaszt igényt magyar honosnak külföldön levő magyar ingatlan vagyonára.

Némely állam (Anglia, Franciaország stb.) az állam háramlási jogát a belföldi hagyatéka, mint a *bona vacantia*-k tekintetében érvényes *ocupatio*-t fogja fel s ezen államok polgárainak belföldön levő ingó és ingatlan uratlan hagyatéka a *retorsio* alapján a magyar államkincstárra háramlik.

A Rn. 59. §. utolsó bekezdése szerint, ha az örökös vagy végintézkedés nélkül elhalt örökhagyó külföldi állampolgár volt, vagy utolsó rendes lakhelye külföldön volt, a közjegyző a tervezetet akként készíti el, hogy a bíróság az örökösök jelentkezésére való hirdetmény egy példányát az illetékes külföldi hatóságnak is megküldi, vagy e célból az igazságügyminiszterhez tesz felterjesztést.

Itt kell megemlítenünk azt az esetet, ha belföldön levő

hagyaték örökösül végintézkedés útján külföldi jogi személy, testület vagy külföldi állam van kijelölve és tudvalevő törvényes örökös nincs, amikor is a végintézkedés érvényessége a viszonyosság alapján döntendő el, különösen figyelmet fordítva a megemlített clause de lordre public esetleges és indokolt alkalmazására. Ez a kérdés és annak helyes és megnyugtató megoldása a nemzetközi jogi irodalomban élénk megbeszélés tárgya és különösen a hirhedt Zappa esetben nyert méltatást, amikor Románia a területén meghalt görög örökhagyó tekintélyes vagyonát az örökösül kijelölt görög államnak ki nem adta, a végintézkedés érvényességét el nem ismerte és örökösök hiányában a hagyatékot a román kincstár javára háramoltatta. A kérdés megvitatása kapcsolatban áll a külföldi jogi személyek jogállásával s így megbeszélésünk keretén kívül esik.

IX. Ezek a fejtegetések igazolják, hogy a hagyatékok egységének elve megtörik, az következetesen keresztül nem vihető és a törvényt alkalmazó bíró és királyi közjegyző reákenyszerülhet, hogy a hagyatékok megosztását és különállását elismerje, ugyanazon örökhagyó hagyatékában bel- és külföldi jogot alkalmazzon, történjen ez akár államszerződések, jogszabály összeütközések alapján. A hagyatékok megosztása és a megosztás keresztül vitelének eljárási szabályozása hiányzik. Tehát a „tot hereditates, quot regiones” axiomát kell alkalmazni. A megosztás folytán keletkező hagyatékok mindegyikét önálló hagyatékként kell kezelni. Ha egyik része a magyar jog uralma alatt van, úgy kell tekinteni, mintha ez volna az egész és egyedüli hagyatéki vagyon, ami fontos lehet a hányad öröklés, örökösitársaság, hagyatéki tartozásokért való felelősség stb. esetén. Ez az elv érvényesül a hagyatéki hitelezőkkel szemben való viszonyban is. Ha a hagyatéki tartozásért több hagyaték szavatol, úgy a több hagyaték mint adóstárs tekintendő. Nem lehet a hagyatékot ilyen esetben ingó és ingatlan minősége szerint megosztani és még azok a hagyatéki hitelezők is, akiknek a követelése az ingatlanokkal van kapcsolatban — a telekkönyvileg biztosított követeléseken kívül a háztatarozási követelések, bérleti viszonyból származó igények stb. az adós örökhagyó egész vagyonára való tekintettel hiteleztek — esetleg — az örökhagyónak és így az egész hagyatékból való kielégíttetésükre lehet igényük. A legsúlyosabb feladat a különböző hagyatékok közötti egység. Ez a méltányosság szerint oldandó meg, az

egy-egy hagyaték értékét véve figyelembe, — erre példát mutat a Jelzálogtörvény az egyetemes jelzálogokkal kapcsolatban — és a szerint intézkedve. Az öröklési jognak az a nemzetközi szabályozása lesz kielégítő, s ez kell, hogy legyen a fejlődés iránya is, mely egy jognak az alkalmazását ismeri el és az el nem kerülhető kivételek számát a legkisebbre csökkenti.

X. Feladatunkon kívül esik ugyan, de az eddigi ismertetések teljesebbé tétele okából és a preventiot jelentő valódi közjegyzői feladatnak a fennforgó esetben leendő teljesítése miatt röviden érintjük a külföldi vonatkozású örökösödési perekben, örökség, hagyomány, halál esetére szóló intézkedéséből eredő jog, közszerzeményi és özvegyi jog érvényesítése iránt indított perekben való illetékesség kérdését is. Ha az örökhagyó külföldi, vagy az országon kívül halt meg, az örökösödési per annak a járásbírósnak, megfelelő hatáskör esetén, annak a törvényszéknek az illetőségét követi, mely az örökösödési eljárásra illetékes (Öe. 7,8. §§) és pedig kizárólagosan, míg az örökösödési eljárás befejezve nincsen és vagylagosan, ha örökösödési eljárás nincsen folyamatba téve, vagy jogerősen be van fejezve. A már többször említett állami területi szuverenitás elvének megfelelően az ország területén fekvő ingatlan vagyon, az örökhagyó honosságára való tekintet nélkül, a belföldi bíróság illetékességének van alávetve. (Pp. 43. §.)

XI. Az örökösödési eljárás lefolytatása érdekében a hagyatéki tárgyalásra megidézendő, külföldön tartózkodó személyek (örökösök, utóörökösök, kötelesrészre jogosítottak, örökhagyó özvegye, végrendeleti végrehajtó, ingatlan hagyományos s utóhagyományos) részére szóló idézések külföldön hatályosan kézbesíthetők, azokat külföldön kézbesíteni kell, a Pp. 173. § szerint a külföldön történt kézbesítések az örökösödési eljárásban is érvényesek és az Öe. 62—65 §§-aiban megállapított jogkövetkezmények beállanak, ha a kézbesítés a belföldi jogszabálynak vagy a kézbesítés helyén fennálló szabályoknak megfelelően történt.

1. A belföldi jogszabályoknak megfelelő az a külföldön akár magyar honos, akár külföldi honos részére teljesített kézbesítés, melyet a magyar külképviseleti hatóság eszközöl a Pp. szabályai szerint a 28.631/1901 I. M. rendelet értelmében és a kézbesítésnek ez az egyedüli módja Angliában, a britt gyarmatokban, Olaszországban (csak magyar honos részére)

sődési eljárásban megidézendő személy részére a királyi köz- és Bulgáriában. Ezekben az országokban tartózkodó, az örökjegyző úgy kézbesíti az idézéseket, hogy kísérő irat nélkül vétívvel felterjeszti a kézbesítendő iratot, a megfelelő külképviseleti hatósághoz leendő eljuttatás végett az igazságügyminisztériumhoz.

2. Franciaország, Törökország, Kanada és az összes amerikai államok területén nincs kényszerkézbesítés és így ezekben az államokban kézbesítendő idézéseket fordítás nélkül vétívvel kísérő irat nélkül kell az igazságügyminisztériumhoz felterjeszteni; a külföldi hatóság értesíti a címzettet, hogy részére irat érkezett és annak átvételét a címzettre bizza. Ilyen módon való kézbesítés, illetőleg értesítés csupán a nem ingatlanhagyományok, hagyatéki hitelező stb. részére tanácsos, míg azokban az országokban, ahol a kézbesítendő irat és idézésnek a címzett részére leendő átvétele államszerződés vagy viszonyosság hiányában ki nem kényszeríthető, a megidézendő érdekeltek az Öe. 54. §. utolsó bekezdésének megfelelően hirdetmény útján idézendők, a hirdetmény az Öe. 54. §-ban megjelölt helyeken kifüggesztendő, esetleg meghirdetendő, s a külföldön lakó érdekelt részére ismert tartózkodási helyére címezve póstán ajánlva elküldendő.

3. A hágai egyezményben részes országokban, továbbá az egyezményhez csatlakozott Romániában, Jugoszláviában, Csehszlovákiában, Fin, Eszt, és Lettországokban, kényszer alkalmazásával történik a kézbesítés, ennél fogva a királyi közjegyző a kézbesítendő iratot és a jogkövetelményekre hivatkozó idézéseket, vevényt, annak az államnak a nyelvére, melynek területén a kézbesítés teljesítendő, vagy a két állam között megállapított nyelvre lefordítva (Belgiumban német vagy francia, Lettországban és Norvégiában német, Svájcban német, francia vagy olasz, Spanyolországban francia) kísérő irat nélkül továbbítás végett terjeszti fel az igazságügyminisztériumhoz. A fordítást a hágai egyezmény 3. cikke szerint a megkeresett állam területén székhellyel bíró magyar diplomáciai, vagy konzuli tisztviselőnek, vagy pedig a megkeresett állam hiteles tolmácsának kell hitelesíteni, kivéve

Olasz- és Svédországot, ahova fordítás nélkül küldendők a kényszer alkalmazásával kézbesítendő iratok,

Romániát, ahova küldendő iratok fordítását a megkereső

hatóság által igazolt és nyelvjogositvánnyal bíró tisztviselő készítheti,

Ausztriát, ahova az iratokat közvetlenül és diplomáciai hitelesítés nélkül lehet elküldeni.

Meg kell jegyeznünk, hogy miután — Törökországot kivéve — kényszer nélkül kézbesítendő iratokhoz fordítást csatolni nem kell és a kézbesítés sikertelensége esetén hirdetményi idézési eljárást lehet és kell folyamatba tenni, azokban a 3. alatt megnevezett országokban, ahol kényszer kézbesítés van, nem lehet a hirdetményi idézési eljárást elrendelni és a kézbesítendő iratot fordítás nélkül póstán elküldeni, hanem ezekben az országokban lakó megidézendő érdekeltekkel szemben kötelező a kényszerkézbesítési eljárás és annak a fentebb előírt módon való eszközzése, ilyen országokban lakó érdekeltekkel szemben, hirdetményi eljárást csak akkor lehet elrendelni, amikor annak elrendelési lehetősége egyébként is meg van, ez országokban a kényszerkézbesítési eljárás mellőzésével elrendelt hirdetményi idézési eljárás nem joghatályos, a kézbesítés meg sem kíséreltnek tekintendő, a szabálytalanul idézett érdekeltekkel szemben jogkövetkezmények meg nem állapíthatók, a Pp. 175. §-ában megállapított sanctiók pedig alkalmazhatók.

XII. A külföldi vonatkozású hagyatékok illetékkötelezettsége a hagyatéki vagyon ingatlan és ingó minősége szerint igazodik és

1. a magyar állam területén fekvő ingatlan vagyon örökség, vagy hagyomány útján való átszállása örökösödési és ingatlan vagyon átruházási illeték alá esik, tekintet nélkül arra, hogy az örökhagyó, örökös, vagy hagyományos magyar állampolgárok-e, vagy sem és hogy az örökhagyó belföldön, vagy külföldön halt-e meg,

2. a magyar állam területén kívül fekvő ingatlan vagyon örökség vagy hagyomány útján való átszállása illeték alá egyáltalában nem esik,

3. magyar állampolgárnak minden ingó vagyona, akár belföldön, akár külföldön van, és az illetéktörvény rendelkezéseinek megfelelően minden ingatlanak nem minősülő vagyonilleték alá esik, de a külföldön igazoltan kifizetett öröklési adókat és illetékeket a terhek közé kell számítani. A külföldön levő, belföldre nem szállított azok az ingó hagyatékok, melyek után a külképviseleti hatóság a konzuli illetéktarifá II. részének

10. tétele alatt felszámított százalékos illetéket beszedte, az öröklési illeték alól mentesek,

4. nem magyar állampolgárnak belföldön levő ingó vagyona, továbbá a magyar államban engedélyezett — ingóknak tekintendő — kiváltságok, szabadalmak és jogok, belföldi ingatlanokon bekebelezéssel biztosított követelések, a belföldön folyó vállalatból való részesedések (kivéve, ha azok külföldön őrzött értékpapírok birtokához vannak kötve) belföldön esnek öröklési illeték alá, de a külföldön igazoltan kifizetett öröklési adókat és illetékeket a terhek közé kell számítani,

5. az átmenetileg belföldön tartózkodó személyeknek és az átmenetileg belföldön levő vagyonnak a pénzügyminiszter részleges vagy teljes illetékmentességet adhat,

6. államszerződés esetén (Görögországgal 104.471/1901. P. M. sz. rendelet szerint, Ausztriával az 1925:XXXIX. t. c., Németországgal az 1925:XXXX. t. c. értelmében) az ingatlan vagy az ingatlan fekvése szerinti országban, az ingó vagy az abban az országban tartozik halálesetre szóló illeték alá, amelynek az örökhagyó halálakor állampolgára volt,

7. a megszállott területen élő magyar állampolgároknak és volt magyar állampolgároknak a csonka ország területén maradt és a csonka ország területén élő magyar állampolgároknak a megszállott területen levő ingó vagyona pénzügyminiszteri rendelettel illetékmentes lehet,

8. a 6. és 7. pontok szerint öröklési illeték alul mentes vagyont, az öröklési illetékköteles vagyon illetékkulcsának megállapításánál számba kell venni.

Végül még meg kell említenünk, hogy magyar honosnak külföldön levő ingó hagyatéka a vámjog szabályozásáról szóló 1924 XIX. t. c. 11. §. m. pontja szerint nem esik vámfizetési kötelezettség alá, tehát belföldi pénzügyminiszteri engedéllyel vámmentesen behozható.

Közlemények.

A Nyugdíjintézet rendkívüli közgyűlése.

A Kir. Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézete Balatonfüreden június hó 14 napján délután fél hét órai kezdettel rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek egyetlen tárgya volt a nyugdíj-szabályzat reform tervezete szövegének megállapítása. A közgyűlésen úgy a közjegyző, mint a jelölt tagok részéről nagy számban jelentek meg s a fontos tárgynak megfelelő nagy érdeklődést tanúsítottak.

A közgyűlést *Fekete László* dr. a nyugdíjintézet elnöke vezette, aki mindenképp előtte megállapította, hogy a közgyűlést szabályszerűen hívták össze s hogy az határozatképes. A jegyzőkönyv készítésére *Hirkó Boldizsár* dr. közjegyzőhelyettes, intézeti tagot kérte fel. Bevezető beszédében megállapította ezek után az elnök, hogy az alatt a két év alatt, amióta a nyugdíjintézet működik, a nyugdíjszabályzat módosításának szükségessége több irányban merült fel. Így mindenképp előtte az akkori gazdasági viszonyok mellett megengedhetően s kétségtelenül nemes emberi érzésektől vezettetve gavallérosan állapított meg az ellátást élvezők köre. Ezt a kört, ha a már igen súlyos terhet jelentő 50 pengős járulékot felemelni nem akarjuk — szűkebbre kell szorítanunk. Ugyancsak a járulék összegének felemelése szükségességének eliminálását is célozza, de ezen felül etikai postulatumok bizonyos visszaéléseknek joggal mondható jelenségeknek a lehetőség határán belül való intézményes eliminálását szükségessé teszik. Indokolt továbbá az ügyvitel egyszerűsítése, az ügyek intézésének az intézet keretein belül való központosítása s ezzel kapcsolatosan a gyakran hangoztatott óhajnak megfelelően a kamarák tehermentesítése. Szükségesnek látszott továbbá a döntőbírósi eljárás, merőben új, minden esetre megnyugtatóbb eredményeket biztosító szabályozása. Megjegyezte végül az elnök, hogy az előterjesztendő tervezet szöveg ismételtén is igen beható tanácskozás tárgyát képezte az intézőbizottságban, megküldetett a kamaráknak, azok észrevételei sok esetben figyelembe vétettek s legutóbb az e tárgyban megtartott kamaraközi értekezlet foglalkozott igen behatóan a tervvel, amely tehát így igen alapos előkészítés után kerül a közgyűlés elé.

Az elnöki megnyitó után *Szemerjay-Petrán* Tibor dr. elnök-helyettes a nyugdíjszabályzat 6 § 4. pontjára hivatkozással a közgyűlés elé terjesztette a nyugdíjszabályzat általános módosítása tárgyában az intézőbizottság javaslatát. A javaslat ismertetésénél előljáróban rámutatott azokra a főbb irányelvek, amelyekre a tervezetben a régi nyugdíjszabályzattal szemben megvalósulást nyertek. Így mindenképp előtte a régi szabályzat 12 §-ának teljes elejtésével a nyugdíjügyek ellátásánál a kötelező kamarai hatáskört a tervezet teljesen megszünteti, megszünteti továbbá a 24 § teljes elhagyásával általánosságban az öregségi nyugdíjat. A 13 § részleges módosításával a nyugdíjjogosultság megállapítása tekintetében előfeltételként az 1926 június 30 napját követő idő helyett az 1931 februárius 28 napját követő időben való működést állapítja meg. Elejti a tervezet a járulékoknak a teherbíróképesség arányában való viselésére vonatkozóan a régi szabályzat 40 §-ában nyújtott lehetőséget, melynek kézenfekvő indoka az egyenlő jogoknak megfelelő egyenlő kötelezettség elve. A végellátási díjak tekintetében a tervezet lényeges megszorításokat tartalmazván, indokolt volt egy olyan általános rendelkezés felvétele, amely szerint különös méltánylást érdemlő esetekben a nyugdíjjogosultság általános előfeltételeinek fenn nem forgása esetén méltányos segélyösszeg legyen folyosítható. A rokkantsági nyugdíjnál új rendelkezése a tervezetnek az, hogy attól a közjegyzőtől, aki vagy családtagja az állásról való lemondással kapcsolatosan irodautódjától, vagy mástól anyagi támogatást köt ki, vagy abban részesül, a rokkantsági nyugdíj megvonható. Ebben a vonatkozásban a tervezet a családi kapcsolatokat respektálva kimondja, hogy ha az irodautód a lemondott közjegyzőnek leszármazója, vagy leszármazójának házas társa s ha a nyújtott anyagi támogatás a nyugdíj összeget meg nem haladja, az intézőbizottság az általános szabály alkalmazásától eltekinthet. A nyugdíjintézet tetemes összegű hátralékos járulék követeléseire s a járulék fizetés tekintetében egyes tagok részéről tanúsított lelkiismeretlenségre való tekintettel a tervezet, mint legradikálisabb behajtási eszközt, a közjegyzői állástól való felfüggesztést is kontemplálja.

A tervezet új rendelkezéseinek általános ismertetése után az előadó elnökhelyettes a tervezet részleteit szakaszonként ismertette s ugyancsak szakaszonként történtek a közgyűlés tagjai részéről a felszólalások is. Különösen az egészen új intézkedéseket tartalmazó tervezet szakaszok a közgyűlés tagjai részéről is alapos megvitatásban részesültek, végeredményben azonban a közgyűlés az előadói

ervezetet kisebb jelentőségű módosításokkal a maga egészében elfogadta.

Az elnök a javaslat részletes letárgyalása után megállapította, hogy azt a közgyűlés részleges módosítással elfogadta s így az, mint a közgyűlés javaslata fel fog terjesztetni az igazságügyminiszterhez. Az elnök kérésére a közgyűlés felhatalmazást adott az intézőbizottságnak arra nézve, hogyha az új nyugdíjszabályzat a legközelebbi közgyűlés megtartása előtt lépne életbe, az ügyviteli szabályzat módosításának a közgyűléstől való elfogadásáig a jelenleg érvényben levő ügyviteli szabályokat megfelelően alkalmazza. Bejelentvén végül, hogy az új nyugdíjszabályzat életbelépése után annak, valamint a kerettörvénynek és az új ügyviteli szabályoknak sokszorosítása s az intézet tagjainak való megküldése iránt intézkedni fog, a közgyűlést egyéb tárgy hiányában berekesztette.

Sümeghi László. Alig két héttel ezelőtt még körültekintő gonddal intézte a balatonfüredi vándorgyűlés előkészítésének és rendezésének fáradságos, nehéz munkáját, szorgosan járt-kelt a vándorgyűlés nagy és apró ügyeinek minél kifogástalanabb elintézésében, fülünkbe csengenek még szolgálatkész útbaigazításai, s ma már a kedves kartárs, minden közérdekű közjegyzői megmozdulás lelkes támogatója, a tiszta jóindulat és nemes szív embere, *Sümeghi* László dr. az örök békeesség honának hitünk szerint megelégedett lakója, mert a földi életben mindig jót akart, mindig jót cselekedett. Hirtelen elhunyt, tragikus eltávozása minden magyar közjegyző lelkéből őszinte és igaz részvétet váltott ki s az egész kar méltán siratja benne a közjegyzői intézmény egyik leglelkesebb hívőjét és fanatikus harcosát.

Sümeghi László dr. 1875. május 13-án született s így férfi kora delén, munkahírása teljességében ragadta el őt küzdő sorainkból a kérlelhetetlen pallida Mors. Hosszú helyettesi gyakorlat után 1918-ban nevezték ki Budapest I. kerületébe közjegyzővé. Közéleti és közjegyzői pályán szerzett érdemei elismerésül a kir. kormányfőtanácsosi címmel tüntették ki. Agilis munkása, hosszú éveken át főtitkára volt az országos egyesületnek s legutóbb a nyugdíjintézet ellenőrző bizottságának elnökévé választották meg. Elhunytáról a budapesti kamara a következő megleghangú gyászjelentést adta ki: „A Budapesti Királyi Közjegyzői Kamara mély fájdalommal jelenti, hogy karunk régi érdemes tagja, *Dr. Sümeghi László* m. kir. kormányfőtanácsos, kir. közjegyző, a Magyarországi Kir.

Közjegyzők Országos Egyletének főtitkára, a Kir. Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézete ellenőrző bizottságának elnöke, a közjegyzői intézmény minden életmegnyilvánulásának lelkes munkása f. évi június 27-én váratlanul elhunyt. A megboldogult kartársunk temetése f. évi június hó 29-én délután 4 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából. Őszinte szeretettel örizzük meg kedves egyéniségének emlékét!

Temetése a részvét impozáns méretei között ment végbe. Tisztelőinek, barátainak, kartársainak nagy seregé jelent meg, hogy az elhunyt érdemes közjegyzőnek a végtisztességet megadja. A farkasréti temető halottasházában *Sebestyén* Andor ref. lelkész mondott megindító gyászbeszédet. A sirnál a budapesti kamara nevében annak elnöke, *Lázár* Ferenc dr. búcsúztatta el a következő mély hatást keltett, emelkedett szellemű beszédben:

„Ebben a koporsóban egy minden szépért és jóért lelkes magyar szívet kell eltemetnünk. *Sümeghi* László budapesti királyi közjegyzőt a közjegyzői karnak régi hűséges, páratlanul jószívű derék tagját látjuk váratlanul sírba szállani. Amidőn tőle a budapesti királyi közjegyzői kamarában egyesült pályatársai nevében búcsút veszek, egy percre több mint 30 év távlatában nézem agilis, kedves alakját. Több mint 3 évtized kapcsolta őt szorosán pályájához, melyet mindennél jobban szeretett. Engem 25 éves kedves zavartalan baráti együttérzés és együtt működés csatolt vele össze szoros lelki közösségbe. A nyitott sír előtt nem kívánom részletesen taglalni pályafutását, csupán azokról a nagyértékű emberi tulajdonságokról emlékezem, amelyek *Sümeghi* Lászlót a királyi közjegyzőt, az embert és a hű barátot jellemezték. A budapesti királyi közjegyzői kamara amidőn gyászos elhunytát jelentette, azt írta róla rövid jellemzésül, hogy a közjegyzői intézmény minden életnyilvánulásának lelkes és hűséges munkása volt. Páratlan agilitás, a közérdekű szempontok nagymértékű megértése és áldozatkész szolgálata, embertársainak mérhetetlen szeretete, a másokkal való együttérzés, a megértő, megbocsátó, adakozó nagy szeretet volt legszebb jellemvonása. A békebeli Magyarország tudott csak annyi bonhomiót, annyi szerető jovialitást és annyi tiszta szívből megaranyozott derűt várászolni emberi arcra és emberi életre mint amennyi jóságos meleg derűt sugárzott felénk minden beszélgetése, minden élet nyilvánulása alkalmával *Sümeghi* László. Ez az aranyos, meleg, derűs jótékonyszív távozik most közülünk. — Nem lesz aki azt pótolja. A szürke és szomorú idők nem tudják napfényvel megaranyozni a csaknem

remény nélkül küzdő ember mélyen barázdás vonásait. Egy meleg mosolygó, tiszta gyermeki szempár az, ami átörökíti *Sümeghi* László jóságosan derűs és minden embertársát meleg szívvél szerető egyéniségét. A budapesti királyi közjegyzői kamara nevében, amidőn mélységes fájdalommal s nagy agitativ öszertartó erő tiszta jó szándékaid és lelkes értékes munkáid igaz elismerésével hajtom meg előtted utoljára zászlónkat, hadd búcsúzzon el bennem Tőled a jó barát is, aki sokszor és mindig érezte a Te szeretni oly nagyon tudó szíved teljes melegét s aki tudja ki és kik voltak neked legkedvesebbek s ki Benned a jóbaráton túl a jó embert is mindig igen nagyra becsültem. Búcsúzzunk Tőled, hűséggel, szeretettel! Isten veled!

Az országos egyesület és a nyugdíjintézet gyászát *Szécsi* Ferenc dr. tolmácsolta meleg szavakkal. Megemlékezett arról, hogy *Sümeghi* László dr. az országos egyesületnél a főtitkári tisztelet, nyugdíjintézetnél pedig az ellenőrző bizottság elnöki tisztét látta el. Ellátta kartársai bizalmából azzal a lelkes ügybuzgósággal, azzal a kar és intézménye iránt érzett meleg szeretettel, azzal a kollégialis szívjósággal, mely az ő kedves egyéniségét jellemezte és tág körökben rokonszenvéssé s népszerűvé tette. *Szécsi* további szavai szerint: „Szerette az életet, melynek minden megnyilvánulása iránt tevékenyen érdeklődött, mely díszes elégtételeket és szép sikereket hozott neki, akinek számára semmi sem volt idegen, ami emberi. Hiányozni fog nekünk az ő lelkes agilitása, az ő nyájas, szeretetreméltó és lekötelező érintkezési modora is, mely sok tisztelőt és barátot szerzett neki. Ezek a barátok és tisztelők siratják most szívből az ő korai elköltözését, — ezeknek a gyászoló kegyelete és szerető emlékezése követi az ő szellemét az örökkévalóságba“.

Az egységes községi párt és a kelenföldi társadalmi intézmények nevében *Becsey* Antal székesfővárosi bizottsági tag mondott még búcsúbeszédet. A megható búcsúztatók s egyháza papjának újabb rövid könyörgése után *Sümeghi* László porhüvelyét átadták annak az anyaföldnek, amelyen Ő a jó lelkek megkülönböztetett életét élte.

A kormányzó köszönete a balatonfüredi vándorgyűlés hódoló táviratára. A balatonfüredi vándorgyűlésről szóló tudósításunkban megemlékeztünk arról, hogy a vándorgyűlés egyhangú lelkesedéssel hozott határozatával Magyarország kormányzóját hódoló távirattal üdvözölte. Erre a távirati üdvözlésre *Lázár* Ferenc dr. felsőházi tag, orsz. egy. elnökhöz a következő válasz érkezett: „Értesítem Méltóságodat, hogy Magyarország főméltóságú kormány-

zója a Balatonfüreden országos gyűlésre egybegyűlt közjegyzők részéről kifejezett hódolatot köszönettel tudomásul venni méltóztattott. Budapest, 1933. június 26. A miniszter helyett Séthy államtitkár.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter a *Sümeghi* László dr. elhalálozásával megüresedett Bp. szfv. I. ker. közjegyzői állásra *Kaprinay* Endre dr. mátészalkai kir. közjegyzőt saját kérelmére áthelyezte.

Kamaraközi értekezlet. *Lázár* Ferenc dr. a budapesti kamara és az országos egyesület elnöke, felsőházi tag több oldalról megnyilvánult kívánságnak megfelelően, június hó 13-án délután 5 órára Budapestre kamaraközi értekezletet hívott egybe. Az értekezleten az egybehívó elnökön kívül megjelentek: *Galánffy* János dr. debreceni és *Madarász* István dr. felsőházi tag, pécsi kamarai elnökök, továbbá *Barcs* Ernő dr., *Fekete* László dr., *Holitscher* Szigfrid dr., *Körössy* Bertalan dr. és *Szemerjay-Petrán* Tibor dr. kir. közjegyzők. Az értekezletet *Lázár* Ferenc dr., aki ezuttal először elnökölt a kamaraközi értekezleten, nyitotta meg s bejelentette, hogy az értekezletnek egyetlen tárgya a nyugdíjintézeti rendkívüli közgyűlés szintén egyetlen tárgyát képező nyugdíjszabályzati általános reformtervezet megvitatása. Az elnöki megnyitó után *Szemerjay-Petrán* dr. nyugdíjintézeti elnökhelyettes részletesen ismertette az intézőbizottság megbízásából készített s a kamaráktól beérkezett vélemények alapján megfelelően átdolgozott tervezetet s hangsúlyozta, hogy a tervezet elkészítésénél különösen értékes anyagot bocsátott rendelkezésre a debreceni kamara, amely majdnem minden vitás kérdést felölelő, nagy alapossággal megszerkesztett terjedelmes véleményt küldött be. A kamaraközi értekezlet az előadói tervezetet beható megvitatás tárgyává tette, az egyes különleges újításokat tartalmazó részeket nagy alapossággal letárgyalta s elhatározta, hogy az ekként a kamaraközi értekezletől elfogadott tervezet fog a nyugdíjintézet közgyűlése elé terjesztetni. Az értekezlet mintegy három óra hosszat tartott s azt *Lázár* Ferenc dr. elnök zárószavai rekesztették be.

A budapesti kamara társasvacsorái. A budapesti kamara rendes havi társasvacsoráit július, augusztus és szeptember hónapokban is meg fogja tartani és pedig a szokásos időben, minden hónap második keddjén. Ebben a három hónapban a társasvacsorák a Szent Gellért Szálló földszinti terraszán lesznek.

Jegyzői magánmunkálatok. Múlt számunkban közöltünk egy szerződést, amelyben a jegyző tudatosan mellőzte a szerződő felek házastársi minőségének feltüntetését. Ezuttal az ellenkezőre közölhetünk példát. Vagyis a házastársak között létesült szerződést az 1886. évi VII. t.-c. 22. §. b. pontjának kifejezett rendelkezéseinek ellenére foglalták magánokiratba. Egyébként a szerződés egész szövege iskolapéldája a minden szakértelem nélkül való jogi vadorzásnak:

„Átadási Nyilatkozat.

Melynek erejénél Nagy János tiszabecsi lakos átadó ezennel átadja a Tiszabecs község 494. és 455. számú betétjében az ő nevében álló ingatlan birtokát nejének Bétéri Terézia ugyancsak tiszabecsi lakosnak a következő feltételek mellett: 1.) Fentnevezett átadó a fentjelzett ingatlanbirtok telekkönyvileg leendő átírását minden további megkérdezése nélkül megengedi átvevőnek. 2.) Átadó az átadott ingatlanra a haszonélvezet bekebelezését nem kívánja, sőt azt részére nem tartja fent. 3.) Átadó a fentjelzett ingatlan birtokát azért kívánta átadni, mivel ő neki gyengélkedésében átvevő, mint hűséges neje hosszú évek során a legnagyobb hűséggel gondozója volt és más az. 4.) Az átadó által fentjelzett ingatlan mai becsértéke 100 azaz Egyszáz pengőt tesz ki. 5.) Átvevő a tullapon jelzett ingatlanbirtokot átveszi és annak viseli az átírással járó költségét és kincstári illetéket. 6.) Átvevő az átadott ingatlanra a mai napon birtokába lép és huzza annak minden hasznait. 7.) Jelen nyilatkozat felek előtt felolvastatott, megmagyarázván elfogadtatott és a jelenlévő tanúk előtt aláíratott. Kelt Tiszabecsen, 1933. évi június hó 13. Nagy János sk. átadó. Bétéri Terézia Bay Ferenc névirója. Előttünk: Bay Ferenc sk. Bekeji Sándor sk.“

(Beküldötte: Sternberg Gyula dr. kir. közjegyző Fehérgyarmat.)

Helyénvalónak találjuk továbbá közölni a Jogtudományi Közöny 22-ik számának Ügyvédi Közöny című melleklapján *Bárdio* Ferenc tollából megjelent érdekes közleményt egész terjedelmében, különös tekintettel arra, hogy ez a közlemény a kérdést egész új oldalról világítja meg:

„A jegyzői magánmunkák“ (Lehet-e „bíró“ a fél képviselője?)

Kötetek lettek már összeírva, szónoklatok ezerszám elmondva, vajjon szükségesek-e, jók-e, hasznosak-e ezek a magánmunkálatok? Az érdekeltek körök évtizedek óta disputálnak, vajjon ezen magánmunkálatok szaporítják-e a pereket, vagy hasznot csinálnak annak, akinek a részére készülnek, egyszóval mindig csak abból a szempontból nézik ezen ügyet, vajjon az egyénre hasznos-e, célszerű-e, pedig szerény nézetem szerint ezen kérdés elbirálásánál egy sokkal fontosabb szempontot, a „köz“ az „állam“ érdekét kell figyelembe venni, amelyik azt mondja, hogy a fél képviselője nem lehet azon ügynek a bírója is. Akit a fél megfizet, megfizethet, az nem lehet ügyében bíró. Elméleti fejtegetés helyett az életből ragadok ki egy-két esetet:

Meghal az atyám. Hagyatékát leltározzák, nekem a legalacsonyabb becsérték megállapítása az érdekem, a kincstárnak a mennél nagyobb érték

az érdeke. Ki a bíró, aki a vitát eldönti, az értékbizonyítványt kiállítja? A jegyző. (Azt hiszem olyan naiv ember nincs Magyarországon, ki nem tudná azt, hogy a „községi előjáróság“ de faktó a jegyző; s a községbíró csak egy képzettség, műveltség, befolyás nélküli aláíró).

Az 1920. XXXIV. t. c. 24. 25. 26. 27. §-ai szépen előírják, hogy mi az értékelés alapelve, mit kell az illetékkiszabás alapjául venni. Mesterségem a hagyatéktárgyalás, okiratcsinálás, ezerszerszám volt már a kezemben „adó és értékbizonyítvány,“ de még nem tudok esetet, hogy az illetéktörvény 26-a alkalmazva lett volna, a többi szakaszok alkalmazásánál azonban bőséges alkalmam volt tapasztalni, hogy mit tesz az, mikor a vita eldöntője, bírója: a feleket képviseli.

Ugyan egy községben, ugyan egy dűlőben körülbelül egy éven belül történt két értékbizonyítvány kiadás. Ugyanolyan terjedelmű, természetesen ugyanolyan minőségű és teljesen egyforma értékű ingatlanról az egyik félnek 200 pengőről, a másiknak 800 pengő értékről állított ki a jegyző bizonyítványt.

A kiállító jegyzőt kérdőre vonták, válasza: Az egyiknél nem emlékezett arra, hogy azon dűlőben levő földeknél az utóbbi időben eladás, értékesítés történt volna, így kapott X egy adó és értékbizonyítványt adóalapon, Y-nál azonban a jegyzőnek eszébe jutott, hogy ezelőtt egy évvel történt eladás s az azon eladásnál elért vételárat vette forgalmi értéknek. A jegyző feledékenysége, illetve emlékezőtehetsége pénzben kifejezve Y-nak 36, harminchat pengő többfizetést jelentett, X-nél a szerződésírás, tulajdoni jog bekebelezés költségeit viselte az állam, aki 36, harminchat pengővel kisebb illetéket kapott.

Kis és nagyközségekben kereskedő, mészáros, hentes stb. stb. kereseti jövedelem adóját a jegyző hozza javaslatba, illetve adja a pénzügyi közegek tudtára, ő mondja ki, ő határozza meg, hogy mi a kereskedő, mészáros forgalma, jövedelme. Ezen megállapítás ellen hiába sirok, panaszkodom, apellálok még a közigazgatási bírósághoz is, mindenütt, a válasz, hogy ténykérdéshez nem lehet nyulni, azt eldönti az, aki a tényeket ismeri, tehát a jegyző.

Természetes, hogy a pénzügyigazgatóság, a bíróság indokolása, a panaszra azt mondja: vezessen a kereskedő, vagy mészáros könyvet, akkor nem lesz a jegyző kénye-kedvének kitéve. Igen ám! De az egész üzlet nem eredményez annyit, mint egy könyvelő tartása s akkor inkább a jegyzővel csináltat egy felebbezést, s ekként azután megtörténik azon frivol eset, hogy a jegyző a saját javaslata ellen felebbez, a saját javaslatát igyekszik cáfolni, megdönteni.

A jegyző hozza javaslatba az adóleírásokat.

Házat akarok építeni, az építkezési engedélyt; a megépített házba be akarok költözködni, a lakhatási engedélyt; alakilag a főszolgabíró adja, de tényleg és valójában a jegyző, mert a főszolgabíró csakis az ő javaslata szerint jár el, járhat el, mert a tényállást csak a jegyző ismeri.

A kiskorúak, gondnokság alatt állók jogügyleteihez árvaszéki jóváhagyás szükséges. Ki adja meg a jóváhagyást? Ki dönti el, hogy a jogügylet a kiskorúakra szükséges, előnyös, hasznos-e?

Kisebbszubsztatumú ügyekben az árvaszéki referens 40-50 kilométer távolra nem szállhat ki, ha nagyobb ügyekben kiszáll, akkor is csak a jegyző véleményét kell neki elsősorban figyelembe venni, tehát tényleg és valójában árvaszéki ügyekben a jegyző a bíró, ez természetes is, mert hisz az árvaszék

nem ismeri a ténykérdéseket, tényállásokat, azért nem csinálhat, nem csinál mást, mint egy olyant hallgat meg, egy olyantól kér véleményt, aki ezeket ismeri.

Köztudomású, hogy kis és nagyközségekben lakók ügyekben az árvaszéki elintézés az, hogy a szerződés kiadásával felhívja az árvaszék az előjáróságot, mondjon véleményt, vajjon a jogügylet a kiskorúra, godnokoltra előnyös-e, nem-e? Tehát ezen közigazgatási ügyben is bíró az, kit a felek a szerződés, a beadvány készítéseért megfizettek

Ingatlant vásárlók. Birtokbizonyítvány kell. A jegyzőnek abszolút joga megadni, vagy annak a kiállítását megtagadni.

Utlevekre van szükségem. Erkölcsei, vagyoni, szegénységi bizonyítvány kell; kiadja a jegyző.

Egyszerűen mindazon közigazgatási ügyeimben, ahol ténykérdésekről kell dönteni, dönt valóságban a jegyző; az alakilag bíróként szereplő főszolgabíró, pénzügyigazgató, alispán határozatai, csakis a jegyző véleményének megfellebbezhetetlen írásbafoglalása.

A magánmunkálatok kérdését nem azon az alapon kell megoldani, hogy a jegyzők tudnak-e okiratot csinálni (szerény nézetem szerint van köztük, aki tud, van aki nem tud) nem azon az alapon, hogy szaporítják-e a pereket, nem-e, mert ez a dolog nemcsak az okiraton, a felek természetén múlik, hanem azon az alapon, hogy elképzelhetetlennek tartom azt, miszerint egy modern államban közigazgatási ügyekben bíró legyen az, aki a felek képviselője.

Nemcsak a jegyzői magánmunkálatokat kellene megszüntetni, de el kellene törölni még az erkölcsi, helyhatósági bizonyítványok, marhalevel átírásért szedett, hatóságilag elég szerényen megállapított díjakat is, mert ezen ügyekben is ő, mint hatóság bizonyít tényeket, amely tények a közt is érdeklik.

A közigazgatási ügyekben való „bíráskodás“; ha tetszik mondjuk „elhatározás“ ép oly állami funkció, talán még fontosabb, mint az igazságszolgáltatás; s annak, aki ilyen ügyben a vitát eldönti, ép oly függetlennek kell a felektől lenni, mint az igazságügyi bírónak.

Nagyon sokat hivatkozunk a kultúrfőlényre, már pedig a közigazgatási ténykérdésekben döntő jegyző magánmunkálata ép oly abszurdum; mint abszurdum lenne az, ha a jogszabály megengedné, vagy tűri, hogy a járásbíró a felek kérelmére, ezeknek pénzért telekkönyvi beadványokat készítsen.

A falu népén segítsenek az intéző körök, de nem úgy, hogy egynek-kettőnek kedvezzenek, egy kettő a nagy köz kárára kevesebb adót, illetéket stb. stb. viseljen a többi államlakó rovására, a jegyzőt pedig tegyék meg annak aminek valójában lenni kellene, tudniillik csakis a felsőbbbségektől függő közigazgatási hivatalnoknak.

Megjegyezzük végül, hogy az Országos Ügyvéd Szövetség június hó 28—július 1. napjain Pécsen vándorgyűlést tart, amelynek napirendjén szerepel a jegyzői magánmunkálatok megszüntetésének kérdése is. Ezzel kapcsolatosan a szövetség részéről megkeresést intéztek a Kir. Közjegyzők Közlönye szerkesztőségéhez, hogy a rendelkezésére álló anyagot s az országos egyesület vándorgyűlésén előterjesztett indítványt a megokolással együtt küldjük

meg. Ennek a megkeresésnek természetesen a szerkesztőség a legnagyobb készséggel tett eleget.

A közjegyzőjelölti gyakorlat számítása. Az 1886. évi VII. t.-c. 5. §-a c. pontjának rendelkezései szerint a közjegyzőhelyettes csak olyan közjegyzőjelölt lehet, aki a birói vagy ügyvédi (most egységes birói és ügyvédi) vizsgát megelőző két évi, vagy ezt követő egy évi közjegyzői gyakorlatot mutat ki. Eddig vitás volt s e tekintetben a közjegyzői kamarák is ellentétes gyakorlatot követtek, hogy abban az esetben, ha a közjegyzőjelölt az egységes birói és ügyvédi vizsga letétele előtt bizonyos nagyobb időtartamú, de a törvényben előírt két évet el nem érő gyakorlatot mutathat ki, ez a gyakorlat, illetve annak egy része a vizsga letétele után folytatott gyakorlatba beszámítható-e. A budapesti kamara egy helyettesi kirendelésre vonatkozó kérdés elbírálásánál, ahol a közjegyzőjelölt az egységes birói és ügyvédi vizsga letétele előtt egy év, két hó és 20 napi, azt követően pedig a kérés beadása napjáig hat hó és 22 napi gyakorlatot mutatott ki, 544/1933. kk. számú határozatával elvi éllel kimondta, hogy az egységes birói és ügyvédi vizsga letétele előtt eltöltött gyakorlati idő felét, vagyis az elbírálás alatt álló esetben 7 hónapot és 10 napot vizsga után folytatott gyakorlati időhöz hozzászámíthatónak tartja s megállapítja, hogy a közjegyzőjelölt a vizsga letétele után megkivánt egy évet meghaladó értékű gyakorlattal rendelkezik, ekként az 1886. évi VII. t.-c. 5. §-ában előírt képesítéssel bir s részére a helyettesítési rendelvény kiadását rendelte el.

Az 1930. XXXIV. t. c. (Te.) 21. és 56. §-ainak hivatalos értelmezése a kapcsolatos közjegyzői díjak tárgyában. A gyakorlatban ellentétes álláspontok alakultak ki a Te. 21. és 56. §-ai alapján felszámítható díjak fizetésének igénylése s e díjak alól való felmentések tárgyában. A vitás kérdéseket most a legilletékesebb forum, az igazságügyminiszter döntötte el a pécsi ítélőtábla elnökéhez intézett rendeletében, amely egyébként ezekben a kérdésekben a közjegyzői kar s ennek a közlönynek álláspontját hivatalosan szankcionálja s amelyet az alábbiakban egész terjedelmében közlünk.

„A m. kir. igazságügyminisztertől. 13.587/1933. I. M. VIII szám. A válaszirat alapjául szolgáló felterjesztés száma 1929. El I. C. 79/32. kelte: 1933. április 4. tárgya: a szegény felek ügyeiben végzett közjegyzői eljárások.

Nagyméltóságod fent megjelölt felterjesztésére a szekszárdi

kir. törvényszék bajai kirendeltségének vezetőjétől 1933. El. XIX. S. 94. szám alatt felvetett kérdésekre álláspontomat a következőkben közlöm:

1. *Ha a kir. közjegyző bírósági megbízás folytán előleges bizonyításfelvételi ügyben jár el (1930. XXXIV. t. c. — Te. — 21. §.) a fél a közjegyző díjának megfizetése alól csak akkor van felmentve, ha a bíróság a szegénységi jogot már megadta neki.* Ezt a szegénységi bizonyítványnak a közjegyző előtt való felmutatása sem pótolja, mert a Te. 21. §-ának utolsó bekezdéséből a közjegyzőnek az a feladata, hogy a szegénységi jogot megadja, le nem vezethető és mert a közjegyző a szegénységi jog egyes feltételeinek, pl. a Pp. 112. §. 2 és 3. bekezdésében meghatározott feltételeknek vizsgálatára nem lehet hivatott, szintúgy arra sem, hogy a perbeli ellenfelet a Pp. 122. §. 1. bekezdése értelmében szükség esetében meghallgassa és tudakozódásokat végezzen. Nézetem szerint egyébként a Te. 21. §-ának utolsó bekezdéséből ez az álláspont világosan következik is, mert aszerint a fél a kir. közjegyző díjának fizetése alól akkor van felmentve, ha szegénységi jogban részesül, a szegénységi jog megadására pedig a kir. közjegyző felhatalmazva nincs.

2. *A fentiek állanak arra az esetre is, ha a kir. közjegyzőtől házassági perben való használatra a házasfelek külön éléséről kérnek tanúsítványt.* (Te. 56. §.)

3. *A házassági perben használni kívánt meghatalmazáson levő aláírás vagy kézjegy közjegyzői hitelesítéséért (Te. 54. §.) díj még akkor is jár, ha a fél egyébként a perben szegénységi jogban részesül, mert nincs olyan jogszabály, amely ez alól a kötelezettség alól a szegény felet felmentené.*

4. A kir. közjegyző, amikor az 1 és 2. pont szerint a neki járó díjakat egyelőre nem kapja meg, az eljárásáról felvett okiraton köteles ugyan a díjakat felszámítani, de köteles azt is megjegyezni, hogy a felszámított díjakat a féltől nem kapta meg. Ez a kötelezettség a 60600/1926. I. M. rendelet 39. §-ából okszerűen levezethető, mert abból kitűnik, hogy a közjegyzőnek az okiraton fel kell tüntetnie, hogy mily díjat és költséget számított fel és mennyit szedett be. Amennyiben tehát a felszámított díját nem szedte be, ezt a körülményt is fel kell tüntetnie, mert különben kételyek támadhatnának abban a tekintetben, hogy a felszámított díjat megkapta-e vagy sem,

5. A Pp. 120 és 121. §-ában valamint Te. 8. és 55. §-ában foglalt rendelkezések elég alapot adnak arra, hogy a bíróság ezek

analogiájára a szegénységi jogon perlekedő fél ellenfelét — ha a perköltségben őt marasztalta — a szegény féltől egyelőre be nem szedett közjegyzői díjak megfizetésére közvetlenül a közjegyző javára marasztalja. Az ilyen marasztalást tartalmazó ítéletet természetesen a közjegyzővel is közölni kell.

6. A szekszárdi kirendeltség vezetőjének felterjesztésén túlterjeszkedve megjegyzem még, hogy az 5. pont szerinti közvetlen marasztalásnak a szakértő javára is helyét látom, amennyiben a szakértő költségének és díjának viselése alól a szegény fél egyelőre fel van mentve és a költséget helyette az irodaáltalány sem előlegezte.

Az 1—5 pontban ismertetett állásfoglalásomról egyidejűleg a kir. közjegyzői kamarákat is értesítem. Budapest, 1933. évi június hó 18. napján. Dr. Lázár s. k.“

Rendeletek.

16500/1933. I. M. sz. A kir. törvényszékek és a kir. járásbiróságok törvénykezési szünidejéről.

4640/1933. M. E. sz. A részvénytársaságok, szövetkezetek és korlátolt felelősségű társaságok, közüzemek, egyes közérdekű testületek és egyesületek gazdaságosabb működésének elősegítéséről szóló 4600/1933 M. E. számú rendeletben meghatározott kihágások elbírálására hivatott hatóság megjelölése.

900/1933 P. M. sz. A részvénytársaságok, szövetkezetek és korlátolt felelősségű társaságok, közüzemek, egyes közérdekű testületek és egyesületek gazdaságosabb működésének elősegítéséről szóló 4600/1933 M. E. számú rendelet 29. §-ában foglalt bejelentési kötelezettség tárgyában.

Jogi és illetékügyi irodalmi szemle.

Jogtudományi Közlöny. (68 évf. 21—25 szám.) E nívós szakközlöny legutóbbi számaiban is értékes cikkek jelentek meg. Így a 21 számban Bornemissza Károly dr. debreceni táblabíró félremagyarázhatatlan indokokkal bástyázza alá az utódállamoknak azt az elméletileg is, de főleg a gyakorlatban kétségbevonott kötelezettségét, amely szerint a területükön volt tisztviselők nyugdíjterhét vállalniuk kell. Ha ez a kérdés jogszerűen megoldást nyert volna a magyar állam költségvetésének egyensúlya majdnem biztosítható is lett volna. Ugyanebbe a számba Admeto Géza dr. írt Az ókori Róma ügyvédi bifurkációja címen igen érdekes jogtörténeti cikket. A 22. számban Korányi Károly dr. ügyvéd „Lehet-e házassági perben alperesnek ügyvédet szóval vallani“ című cikkében a Te. 54 §-ának rendelkezésére tekintettel, mely szerint házassági perben az ügyvédi meghatalmazás közjegyzőtől hitelesítendő, azt az álláspontját indokolja, hogy ilyen esetekben a közjegyzői hitelesítést a meghatalmazásnak a bírósági jegyzőkönyvbe való foglalása pótolja. A 23 szám vezető cikkét Csorna Kálmán Budapest székesfőváros árvaszékének új elnöke írta Az inté-

zetbe szállított ideg- és elmebetegek rögtönös jogvédelméről. Ugyan erről a kérdésről írt a 25 számba Fabinyi Rudolf dr. a lipótmezei elmeorvosintézet igazgatója első cikket, amely a Magyar Elmeorvosok XII. értekezletén e tárgyban tartott előadásának kivonata. A 24 szám vezető helyen közli Szladits Károly dr. egyetemi tanárnak Jogszabály és bírói ítélet című akadémiai székfoglaló értekezésének egy nagyértékű részletét. Minden szám melléklapjaként megjelent az Ügyvédi Közlöny is, amelyben közlik folytatólag a Magyar Jogászegylet és a Budapesti Ügyvéd Unió ügyvédi ankétjén Medvigy Gábor, Kovácsy Dénes, Beck Salamon és Wenczel Árpád felszólalásait, akik közül az elsőhelyen említett hosszasan foglalkozott a Zsitvay féle okirati kényszerről szóló javaslattal s azt az immár igen sokszor és teljesen kielégítő indokolással megcáfolt állítást ismétli meg, mintha e különben is már eltemetett javaslat a közjegyzői kart „ujolag is kivételesen privilegizálná.“ Az ilyen szélmalom harcokat mégha komoly alapjuk is volna, minthogy nincs, sehogysem helyeselhetjük különösen akkor, ha az illusztris előadó a jegyzői magánmunkálatok kérdésének alig pár mondatot szentel, pedig az ügyvédség helyzetének gyökeres szanalása éppen ezzel a kérdéssel tüntet föl igen szoros összefüggést. Ezt megérzi ugyanebben a számban Bardio Ferenc, aki erről a kérdésről egy igen okos cikket írt, amelyet különben e közlöny más helyén egész terjedelmében közlünk. Az Ügyvédi Közlöny 23 száma Lázár Andor dr. igazságügy-miniszter költségvetési beszédének az ügyvédkérdésre vonatkozó részletét közli s ebben kiterjeszkedvén a jegyzői magánmunkálatok kérdésére is, tette a közlöny szó szerint való szövegében a következő nagyfontosságú kijelentést „*Meg vagyok győződve arról, hogy Magyarország modern kialakulásánál a községi szervezet olyan módon fog kiépítettetni, hogy abban a jegyző olyan vezető szerepet nyer, amely számára összeférhetlenné teszi a magánmunkálatokkal való foglalkozást és ebben a szerepében olyan honorálást is fog nyerni, amely ezt számára szükségtelenné is teszi.*“ Meg kell állapítanunk, hogy ez a szöveg lényegében azonos azzal, amelyet a napilapok híradásai alapján a Kir. Közjegyzők Közlönye idei 4. számában közöltünk. Az eltérés csupán időbeli, amennyiben a miniszteri kijelentés nem a most küszöbön levő közigazgatási reformra, tehát közeli időpontra, hanem az ország modern közigazgatási kialakulására, tehát sajnos egy kissé távolabbi időpontra vonatkozik. Az Ügyvédi Közlöny 21 száma különben megemlékezvén az Ügyvédi Múzeum anyag szaporulatáról közli, hogy többek között régi közjegyző előtt adott ügyvédi meghatalmazásokat és közjegyzői pecséteteket is adományoztak a múzeumnak. A melléklap 25 száma végül a Kir. Közjegyzők Közlönye 5 számából közöl a jegyzői magánmunkálatokra vonatkozó illusztrativ bemutatót.

Magyar Törvénykezés. (1933. év 12—14. szám.) A gyakorlati jogászok a Pongrácz Jenő dr. kiváló szerkesztésében megjelenő méltán népszerű folyóiratának legújabb számai is kimerítő terjedelemben hozzák s részben megfelelően kommentálják is a bírói gyakorlat különböző legújabb eseteit. A közlemények rovatában mindenik szám a Falú jegyzője címen közli azokat a jogi torzszüleményeket, amelyeket a Kir. Közjegyzők Közlönye legutóbbi számaiban az illetékes körök halaszthatatlan intézkedését sürgetően a közvetlen demonstráció okából közzétettünk. A döntvénytárakat is megfelelően potló friss jogi ujság egyes számaait a Szerkesztő postája című rovat szellemes közleményei tarkítják.

Notariatszeitung. (Az osztrák közjegyzők lapja 75. évf. 6. szám.) Heller Frigyes dr. közjegyzőhelyettes irt e számba vezetőcikket, amelyben az 1934. januárius 1-én életbelépő új osztrák váltótörvény rendelkezéseivel kapcsolatosan a megfelelő óvásokról értekeznek. Ujítás e részben az osztrák óvások terén, hogy azt nem külön óváslevélre, hanem a váltóhátlapjára, vagy toldatára vezeték, s hogy az óvások d. e. 9 órától este 6 óráig vehetők fel. Az óvások eszközlése a továbbiakban is közjegyzői funkció marad. E szám még több érdekes cikket és közleményt hoz.

Magyar Jogi Szemle. (XIV. évf. 6. szám.) Értékes önálló cikkekkel szerepelnek ebben a számban Schwikker Richárd dr., Ujhelyi József, vitéz Horváth Béla dr., Klug Emil dr. és Aczél András dr. Az Irodalom rovatban könyvismertetéseket irtak Degré Miklós dr., Rácz György dr., Sztéhlo Zoltán dr. és Molnár Kálmán. Állandó mellékletekként ezuttal is megjelentek a Magánjog, Polgári törvénykezési jog, Hiteljog, Büntetőjog és Nemzetközi jog tára című külön füzetek. Az utóbbi egész szövegében közli Kertész István dr. bírósági jegyzőnek „Általános békerevizio, vagy a trianoni szerződés külön reviziója címen a Magyar Jogász Egyletben tartott nagyértékű előadását, amelyben kimutatja, hogy a trianoni szerződés területi rendelkezései sürgős és a többi békeszerződéstől elkülönített reviziójának minden előfeltétele a nemzetközi jog szempontjából is meg van azoknak megváltoztatása nem csupán magyar és nem elsősorban magyar, hanem általános európai érdek, mert enélkül a Duna medence konszolidációja el nem képzelhető.

Notariatszeitung. (A csehszlovákiai német közjegyzők lapja 13. évf. 5/6 szám.) A Karlsbadba június 2—5-ére egybehívott jogász gyűlés alkalmából különösen tartalmas kettős számot adott ki a szerkesztőség. A lap élén a szerkesztőség meleg szavakkal üdvözlí a gyűlés rendezőit, minden résztvevőjét és vendégét. Több értékes közlemény után Frind dr. königswarti igazságügyi tanácsos. „A közjegyző viszonya a nyelvtörvényhez a nemzetiségi kisebbségek jogaira tekintettel“ címen foglalkozik azzal a nagyfontosságú kérdéssel, hogy a csehszlovákiai nyelvtörvény indok, jog és méltányosság nélkül szigorú rendelkezései, mely szerint a közjegyzők hivatalos nyelve a csehszlovák nyelv, a liberális követelményeknek megfelelően reformálandók volnának. A bírói megbízotti hatáskörben a 20 %-ot meghaladó kisebbség esetében követeli annak nyelvének használatát, hitelesítések és láttamozásoknál hasonlóan, ügyletkötéseknél általában annak a nemzetiségnek nyelvhasználatát kívánja hivatalosan elismertetni, amely nemzetiséghez az ügyfél tartozik. A csehszlovákiai jogrendet ismerve, sajnos minden okunk megvan annak feltételezésére, hogy a cikkíró nyelvhasználati követelése ezidőszerint teljesen reménytelen pium desideriumokként hangzanak el. Stuchel dr. ismerteti azután egy külön cikk keretében az 1933. ápr. 28-iki közjegyzői díjrendeleti novellát, amelynek rendelkezései nem anyira közjegyzői, hanem fiscalis érdekeket szolgálnak s csupán elvétele van abban méltányos díjmelés. Az értékes számot könyv és folyóiratismertető állandó rovat közleményei zárják le.

Illetékügyi utmutató. Pongrácz Jenő dr. ügyvéd kiadásában, mint számtalan más általánosan használt kézi könyve, hasonlóan különlegesen gyakorlati célokat szolgáló beosztásban és formában most jelent meg második kiadásban az Illetékügyi utmutató. A praktikus kézikönyv az illetékekre vonatkozó egész anyagot törvénykezési, okirati, közigazgatási és vagyónátruházási illetékeket

felőleli s minden jogász ember azt a tájékoztatást megszerezheti ebből a kézi könyvből, amelyet általában az illetékügyi szabályok dzsungeljében megszerezni lehet. A gyakorlat számára igen értékes szolgálatot nyújtó kézikönyv ára 2 P. megrendelhető a szerzőnél Budapest, VI., Vilmos császár-út 31.

Illetékügyi Közlöny. (VIII. évf. 6. szám.) Aktuális illetékügyi reformok címen irt vezetőcikket ebbe a számba Hódy János dr. ügyvéd s cikkében a legutóbbi ügyvédi kamaraközi értekezlet megállapodásai alapján főleg törvénykezési illetéki kérdésekkel foglalkozik. Dely Ferenc dr. pénzügyi titkár Vítás esetek című cikkében többek között annak a véleményének is kifejezést ad, hogy ha az alapilleték és a huszszázalékos pótlék együttes összege 50 pengőn felül van ugyan, de az alapilleték maga az 50 pengőt nem haladja meg, az alapilletéket is, valamint mellette a pótléket is kötelezően bélyegjegyekben kell leróni. Erre az álláspontra vonatkozólag megjegyezzük, hogy azt általánosan elfogadottnak tartani nem igen lehet. A Joggyakorlat rovatban közli e szám a közigazgatási bíróság 10509/1933 számú határozatát, amely a cimpéldányokon lévő aláírások hitelesítési illetéke kérdésében azonos álláspontot foglal el, mint a pénzügyminiszter 12312/1933. VIII. számú rendelete. (Ismertettük a Kir. Közjegyzők Közlönye 1933 évi 4. számában 123. l.) Szerkesztői üzenetek című állandó rovatban foglalt közlések szerint abban az esetben, ha az osztályos egyesség a végrendelettől eltér, az eltérés az 1920. 34. t-c. 84. §-ának második bekezdése alapján a szerzés jogcímének megfelelően illetékezendő. A közjegyzői könyvek illetékezése kérdésében a szerkesztőség álláspontja az, hogy az illeték a kereskedelmi könyveknek megfelelően nem iverk szerint, hanem a térmérték alapul vétele mellett számítandó ki.

Joggyakorlat.

84. A törvénytől előirt joglépések igénybevételeért az ezeket igénybe vevő fél kártérítési kereset alá csak akkor vonható, ha az ily joglépésektől károsított bizonyítja, hogy erre a joglépésre az azt kérelmezőnek jogellenes cselekménye szolgálatot okot.

A *jelzálogjognak* a telekkönyvi rendtartás 88 § c. pontjának megfelelő közjegyzői hitelesítéssel ellátott könyvkivonat alapján van *előjegyzése* nem jogellenes eljárás, de jogellenessé válik abban az esetben, ha a jelzálogi előjegyzés azt a kérelmező fél valótlan tartalmu könyv kivonat alapján nyilván fent nem álló követelés biztosítására használja fel. (K. P. V. 1489/1931.)

85. A kuriának a 16 számú elvi határozaton alapuló állandó gyakorlata szerint a *törvényes származás megtámadásának joga* csak akkor száll át az atya örököseire, ha bizonyítást nyer, hogy ő a megtámadás jogának gyakorlásában akadályozva volt. (K. P. I. 5137/1930.)

86. Az ingatlanok *közszerzeményi* minőségének elismerése esetén közömbös az a körülmény, hogy a férj honoráciornak tekintendő e s hogy a szerzés alapja hivatali fizetése volt-e. (K. P. I. 4840/1930.)

87. Az a tény, hogy örökhagyónak kötelesrésze jogosult lezármazói voltak, nem volt akadály a annak, hogy örökhagyó oly értelmű megállapodást kössön, amely szerint harmadik személy az örökhagyóra fordított munkája fejében annak vagyonát örökölje. Ez a megállapodás *kötelesrész* sérelme címén csak annyiban támadható meg, amennyiben a hagyaték értéke a jogosított fél munkája értékét meghaladja, amennyiben tehát az ingyenes juttatásban részesült. (K. P. I. 5458/1930.)

88. Örökhagyó mostoha fia örökhagyó családtagjának tekintendő s ennél fogva az ő szerzését a *kötelesrész* igény szempontjából ingyenesnek kell vélelmezni. (K. P. I. 1152/1931.)

89. A szülők vagyoni viszonyait ismerő örökösnek az örökhagyóval szemben tett az a kijelentése, hogy *örökrésze* nézve kíván *elégítve*, köti őt akkor is, ha örökrészeinek megfelelő valóságos értéket netán nem kapta volna meg. (K. P. I. 615/1931.)

90. A perfeljegyzési kérés elutasításának alapjául felhozott az a körülmény, hogy a fél a per tárgyává tett közjegyzői okiratot *ellenállhatatlan kényszer* hatása alatt állította ki, a perfeljegyzési kérés teljesíthetésének nem előfeltétele s az idevonatkozó kereseti tényállítások valóságának megállapítása a perbiróság feladata. (K. P. K. V. 4661/1932.)

91. Az örökhagyó özvegye és az örökösök között kötött osztályos egyességben az *özvegyi jog* terjedelme részletes szabályozást nyervén, az örökösök ezt az egyességben alapuló haszonélvezeti jog korlátozásának nem igényelhetik. (K. P. V. 593/1931.)

92. Az a körülmény, hogy az örökhagyó idegen vagyont vont rendelkezése körébe, nem teszi a *végrendeletet érvénytelenné*, ha annak módosított megvalósítása lehetséges. (K. P. I. 8703/1930.)

93. Eltartás vagy más időszaki szolgáltatások kikötését tartalmazó jogügylet az *ági öröklés* szempontjából egységesen, a maga egészében bírálendő el és ingyenesnek az ily jog ügylet az ági örökös érdekében csak akkor minősíthető, ha az eltartás és a többi szolgáltatás az átruházott vagyon jövedelméből fedezhető, míg ellenben ha a szolgáltatásokhoz a vagyont átvevőnek lényeges anyagi hozzájárulása szükséges, és e miatt nem vélelmezhető, hogy az

ügylet kötő felek akarata ingyenes vagyonátruházásra irányult, a vagyon átruházás visszterhes, tekintet nélkül arra, hogy a megadományozott a szolgáltatásokat meddig teljesítette s valóban mennyi ellenértéket nyújtott. (K. P. I. 3119/1930.)

Szerkesztői üzenetek.

Dr. K.-nak. Levelében megdöbbenését fejezi ki, hogy az ottani másik közjegyző kartársa az Ön és felesége aláírásainak hitelesítéséért felszámította és beszedte a legszabályosabban megállapított díját és költségét. Bár a klasszikusok „nil admirari“ életfilozófiája már bennünket is megtanított arra, hogy semmin sem szabad csodálkozni, mégis úgy érezzük, hogy a közölt eset mellett szó nélkül nem mehetünk el. (Már csak azért sem, mert tudomásunk szerint ehhez hasonló eset a közjegyzői karban nem igen fordult elő.) Igaz, hogy a reánk irányadó jogszabályokban említés erről nincs. Ez azonban nem is lényeges kérdés, mert minék arról írni, ami magától értetődő és természetes! (Hiszen a spártai törvénykönyvekben sem volt rendelkezés a szülő gyilkosságára.) Nagyon szomorú világot vetne a közjegyzői karra, ha a paragrafusok holt betűi felett nem egy tisztultabb, magasabb erkölcsi felfogás élne. Már pedig a mi szerény véleményünk szerint ennek az emelkedettebb etikai felfogásnak egyik igen fontos postulátuma egymás kölcsönös tisztelete, megbecsülése és — tekintettel a kar zárt és csekély számára — egymás baráti támogatása. Az anyagi érdekekkel szemben az erkölcsi normák háttérbe szorítása nemcsak kor-, hanem körtünet is, ami ellen elítélő szavunkat fel kell emelnünk. — A hagyatékok egyesítésére vonatkozó kérdésére, helyszüke miatt, csupán a következő számunkban válaszolhatunk.

G. J. Készséggel regisztráljuk, hogy *Kovách Elek* dr. volt nyiregyházi kir. közjegyző, kiváló kartársunk a nyugdíjintézethez június hó 10. napján érkezett bejelentése szerint a részére megállapított öregségi nyugdíj igénybevételeéről fenntartással lemondott s hogy a részére már kiutalt végellátási díjat a nyugdíjintézetnek visszaküldte. A közjegyzők anyagi erejének nagy megfeszítésével dolgozó nyugdíjintézet véleményünk szerint is méltán számíthat a kartársak ilyen méltányos és belátó elhatározására.

Ö. L. Mindenekelőtt levelének tárgyi megjegyzéseire reflektálva kifejezetten hangsúlyoznunk kell, ami különben az inkriminált közlés szövegéből is egészen világos, hogy a bírósági tárgyaláson elhangzott nyilatkozatokkal, tényállításokkal magunkat sem pro, sem pedig contra nem azonosítottuk. Egyszerűen reprodukáltuk a tárgyalás anyagát annak az előrebocsátott álláspontunknak további alátámasztása okából, hogy semmi okunk sincs lelkesedni a fölött, ha a politikusok a közjegyzőséggel foglalkoznak. A továbbiakban pedig a szigorú és mindig szem előtt tartott tárgyilagosság elve alapján azt a véleményünket kockáztattuk meg, hogy tisztán politikai okokból közjegyzői állások megszüntetését nem helyeselhetjük. Ahogy eddig, most is az az álláspontunk, hogy az életképtelen közjegyzői állások megszüntetendők. A mai súlyos gazdasági helyzetben azonban éppen a kötelező tárgyilagosság mellett a fiatalság elhelyezkedési nehézségeire is tekintettel kell lenni s az állás megszüntetési igényléseket ad absurdum vinni nem lehet. Tudomásunk szerint az a közjegyzőség, amelynek megszüntetéséről szó volt, valami szegény existenciát biztosítani alkalmas volt. Ha az illetékes kamara, amely elvégre a viszonyokat alaposabban ismeri, ebben a kérdésben ellenkező állásponton van s az illető közjegyzői állás megszüntetése tárgyában előterjesztést tett, véleményének — objektív álláspontunk egyébként való fenntartása mellett — loyálisan deferálunk. Az inkriminált közlést ekként személyeskedésnek minősíteni okszerű és józan ítélő képességgel aligha lehet. A szubjektív invektivákra pedig válaszunk az, hogy a magyar közjegyzői intézmény és a kar érdekében vállaltuk e közlöny szerkesztésének és nívón tartásának elég súlyos munkáját, amelyet igyekszünk a legjobb meggyőződésünk, lelkiismeretünk és gyarló képességeink szerint viszonylag a legmegfelelőbbben teljesíteni még akkor is, ha legjobb szándékú munkálkodásunk indokolatlan egyéni érzékenykedéseket s nem egészen elfogulatlan megjegyzéseket vált ki. Közérdekű komoly kérdésekről vitát bármikor készséggel vállalunk, egyéni ügyek pertraktálására azonban ennek a közlönynek hasábjait alkalmasnak nem találjuk.

B. T. Igazsága van abban, hogy vannak közjegyzői „stallumok“ (hogy ezt az utálatos, bár közfoglalmú szót használjuk) amelyek jövedelme a legszűkebb existencialis kiadásokra sem nyújt fedezetet s így a nyugdíjjarulék fizetése is súlyos, az illető közjegyző jó szándékaival el nem hárítható nehézségekbe ütközik. Viszont nekünk is igazunk volt abban, hogy azok a bizonyos igénykeresetek a közjegyzői etika öregbítésére sehogysen alkalmasak.

292. **Csakis budapesti közjegyzői vagy ügyvédi irodában délutáni állást, vagy otthoni írógépmunkát keres kitűnően gépelő perfekt közjegyzősegédnő, akinek budapesti közjegyzői irodában állandó délelőtti állása van.** — Címe a kiadóban „*Gyors munkás*“ jelige alatt.

334. **Közjegyzőhelyettes 28 évi közjegyzői irodai gyakorlattal, ebből 8 évi jelölt és helyettesi gyakorlattal — helyettesi állást keres kitűnő bizonyítványokkal. Német, szerb, tót nyelvtudással.** Dr. lovag Gaszner Gyula, Szeged, Tisza Lajos-körut 14.

335. **Helyettesi állást keres teljes gyakorlattal bírő, közjegyzői iroda önálló vezetését vállaló közjegyzőhelyettes.** Cím: Dr. Fülöp József Budapest I. Pauler-uca 14.

336. **14 évi gyakorlattal bírő, németül tudó, hagyatéki és telekkönyvi ügyekben teljesen jártas, közjegyzői iroda önálló vezetésére képes közjegyző segédnő állást keres.** Cím a kiadóban.

A lappal valamint a hirdetésekkel — eltekintve a jelöltek és helyettesekre vonatkozó hirdetésektől — kapcsolatos levelek, közlemények stb. a felelős szerkesztő címére (Budapest, VII., Thököly-út 95.) a jelöltek és helyettesek állásközvetítésére vonatkozó közlések pedig a Magyarországi Királyi Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete (Budapest, VI., Andrassy-út 50.) küldendők.

Hirdetések egyszeri közzétételének díja:

Alkalmazottat keresőknek 2.— P.
Alkalmazást keresőknek 1.— P.